INDEX

AUTHOR: Johannes Rubeus

TITLE: Narratio mortis in odium fidei Londini in Anglia illatæ R.A.P. Mauro Scotto

DATE: 1657

LATIN TEXT (NOT IN ESTC)

TEXT SEARCH: Use the "Find" feature in the "Edit" menu of your browser to search for lexical items in this text.

The text uses some early modern spellings & conventions. Use "f" instead of "s" to search for "long s" (ſ).

> **Examples:** folum = solum permiffu = permissu)
> **Exceptions:** capital "S", word final "s" and suffixes (Scriptores, illustrifsimi)

Use "v" for "u" at the beginning of a word, and "u" for "v" inside a word

> **Examples:** vse, inuoke (LATIN: vsum, inuenit)

NOTE: I have translated some of the Latin text: Narration of Maurus Scott (downloadable Word file)

USE: This file may be downloaded and used for personal research. The PDF scans may be reproduced and used for non-commercial purposes only, with attribution to https://discoursesofsuffering.org.

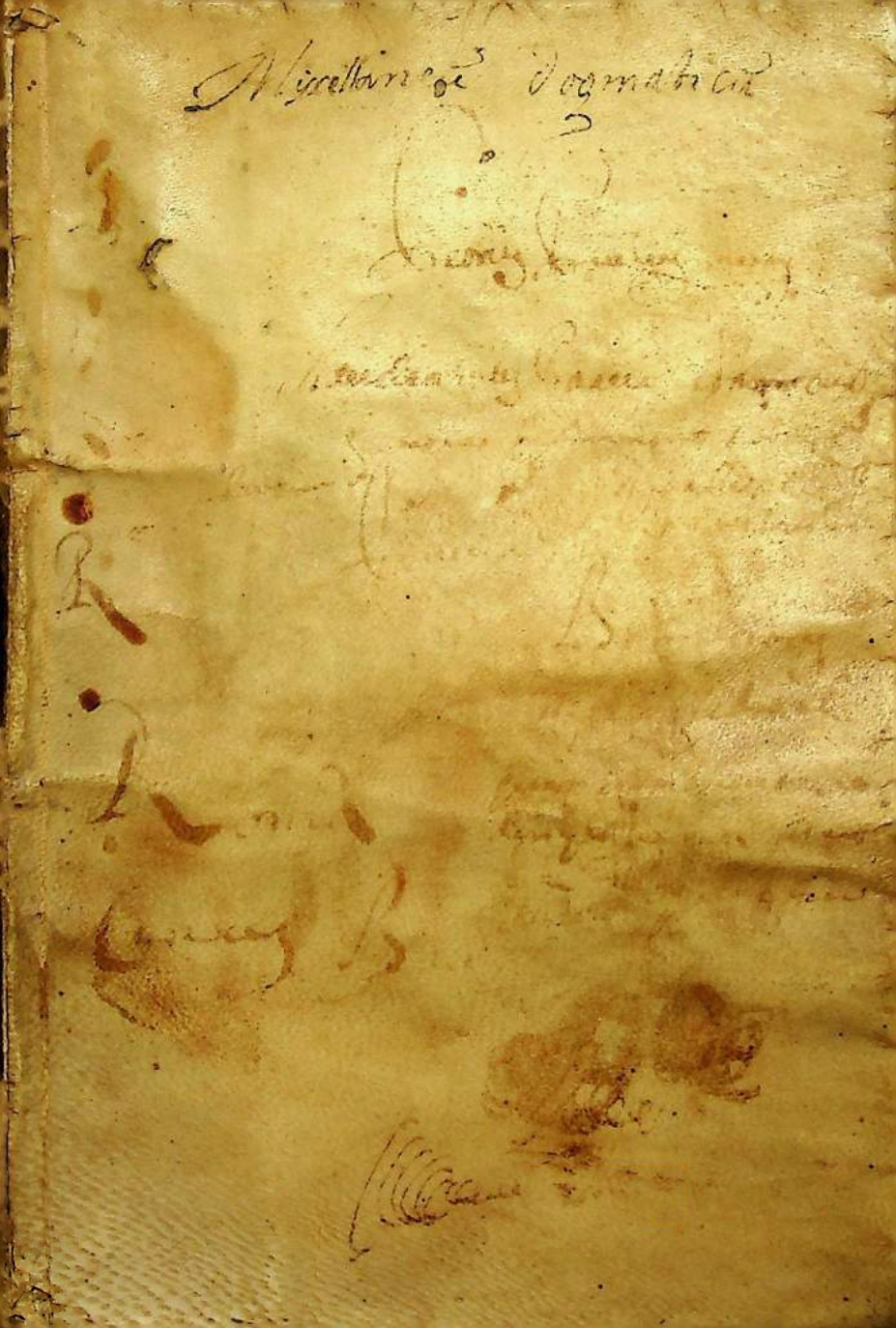

C/AP ACT 1956

M.1161

th copy

NARRATIO

MORTIS IN ODIVM FIDEI

Londini in Angliâ illatæ

R. A P. MAVRO SCOTTO,

Ordinis S. Benedicti Monacho Anglo, Monasterij S. Benedicti de Sahagun in Hispaniâ &c.

Descripta,

A P. IOANNE RVBEO,

Congregationis Angliæ eiusdem Ordinis Monacho.

AD ILLVST. ET REVER. D. mum, mum

D. RAYNVTIVM SCOTTVM.

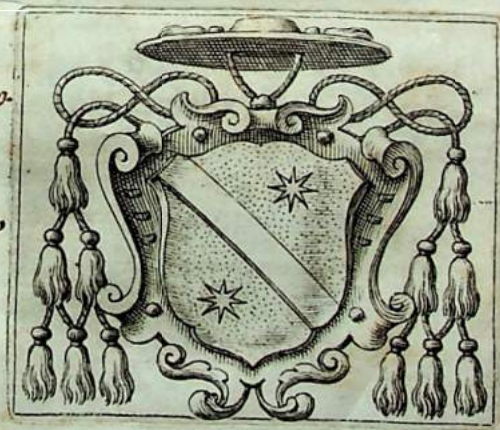

ROMÆ, Typis Iacobi Dragondelli. MDCLVII.

Superiorum Permissu.

Imprimatur,
Si videbitur, Reuerendissimo Pat. Magist. Sacr. Pal. Apost.

M. A. Oddus Vicesg.

Imprimatur,
Fr. Georgius Raynoldi, Magister, & Reuerendiss. P. Fr. Raymundi Capisucci Sacr. Pal. Apost. Mag. Socius, Ord. Præd.

LICENTIA

R. A. P. Laurentij Raynerij Congregationis Angliæ Ordinis S. Benedicti Præsidis &c.

NOS Laurentius Raynerius Congregationis Angliæ Ordinis Sancti Benedict. Præses &c. R. P. Ioanni Rubeo, eiusdem Congregationis sacerdoti & Monacho &c. concedimus licentiam typis edendi *Narrationem mortis, in odium fidei Londini in Anglia illatæ R. A. P. Mauro Scotto Ordinis S. Benedicti monacho &c.* vt mortis illius, causam modumque alii perspecta habentes, habeant pariter argumentum laudãdi pientissimam bonitatem Dei, qui tantum ei robur animi, & fortitudinem dedit, Nos vero, qui fratres illius sumus, singulare documentum patientiæ, & charitatis. Tantoque magisterio edocti, quantũ poterimus, seriò consideremus, quanti ea causa

æstimanda sit, quæ tam fortem præstantemque pugilem habuit; atque eũ imitati, e legũ nostrarum officijq. præscripto, totos nos sic dedamus illi ornandæ, & propagandæ, etiã sanguinis vitæque oppignoratione, vt a fidei hostibus agitati, obiecti periculis, coniecti in vincula, carcerum oppressi squallore, quibuscunque obruti malis, ipsiusque etiam truculentæ mortis horrore circumdati, *aspiciẽtes*, exemplo illius *in authorem fidei, & consummatorem Iesum*, omni *confusione contempta*, hoc vnum *timeamus*, ne quid magis quam Deum timeamus. Datum in monasterio S. Laurentij de Dei custodia jn Lotharingia 20. Ianuar. 1657.

Ad Hebr. c. 12.

Locus † sigilli

F. Laurentius Raynerius
Præses &c.

Fr. Augustinus Connestabilis Secretarius.

DECLARATIO
Authoris.

NE *priuatus, publicam, homo sexcentis erroribus obnoxius, illius, qui in rebus diuinis non potest errare*, S. Ambr. c. 2. in ep. ad Colos. *prouinciam inuadens*, traditioni suæ nomen religionis imponeret, *Vrbanus VIII. æternæ memoriæ sapientissimus Pontifex* 14. *Martij* 1625. *statuit*, ne quis imprimeret libros, eorũ hominum, qui sanctitatis, siue martyrij fama, vel opinione celebres e vita migrauerunt, gesta, miracula, vel reuelationes &c. continentes, sine recognitione, atque approbatione ordinarij &c. *Et die* 5. *Iunij* 1631. ne admitterentur elogia Sancti, vel Beati absolute, quæ caduntsuper mores, & opinionem &c. cum protestatione in principio, quod ijs nulla adsit authoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantum sit penes authorem, &c.

In

In quę ne peccem, profiteor, protestorq. me hac in narratione, neque aliā mihi ab historica fidē asserere velle, neq. illi, quē narro, peculiarem cultum, aut venerationem, quæ solam post Sedis Apostolicæ declarationem debentur: sed more ab Ecclesia recepto, quà potero sinceritate commendare posteritati gesta hominis, cui, in odium fidei, fidei hostes vitam eripuerunt. Quodcunque autem, hoc dum conor, scripsero, decretis, & censuræ, S. Romanæ Ecclesiæ sponte lubens q. submitto, firmiter persuasus, eum, qui militanti Ecclesiæ non obedit, triumphanti placere non posse.

P. Ioannes Rubeus Monachus Anglus Ordinis S. Benedicti manu propria.

ILL. ET REVER. D.

D. RAYNVTIO SCOTTO,

OLIM BVRGI S. DONINI

Episcopo,

Primùm ad Catholicos Heluetiæ, deinde ad Christianissimum Gallorum Regem

NVNTIO.

Sanctissimorum in Christo PP. DD.

Vrbani VIII. Innocentij X.

& ALEXANDRI VII.

iam feliciter regnantis,

Prælato familiari, Assistenti, &c.

TVOS ad lares, *Illustrissime, & Reuerendissime Præsul*, non solius tesserâ nominis P. Maurus Scottus diuertit. Nam quæ ipsum genuit Insula, tuis fuit natale

tale ſolum; quam causam ſanguine propugnauit, multa peruigil cura, & labore impiger Sedis Apoſtolicæ Nũtius ornaſti; quas ſine diminutione poſſides virtutes, velut hoſpitalia numina ſecum adducit. Si difficilis aditu eſſes, iret per antiquitatem, per nobilitatem, & decora iret familiæ tuæ.

Antiquiſſimã cõmemoraret e clariſſima Duglaſſiorum in Scotia Comitum egreſſam, â Gulielmo Duglaſſio, (qui ductis è patria quatuor millibus militum, egręgium momentum attulit ad bellum, (quo Carolus Magnus Deſiderium Longobardorum regem Apoſtolicæ inuadentem iura ſedis, deuicit,) anno reparatæ ſalutis 775. Placentiæ conſtitutam: ſed fruſtra id faceret, cum nihil apud Te antiquius, quam facilem omnibus comemque Te exhibere.

Narraret illius connubia; cum Gonzagis, Vice Comitibus, Collaltis, Strozzis, Fliſcis, Dorijs, Rubeis, Pallaui-

uicinis, Lodronijs, San Vitalibus, Beuilaquis, Anguisciolis, Lãdis, Triuultijs, Alciatis, Maluicinis, Nerlis, Vermis, Comitibus de Arco, & de S. Secundo: sed neque illud apud Te necesse, qui ipsammet tibi benignitatem connubio stabili consociasti.

Prædicaret cum Sanzouino splendorem illius, quæ, vtcumque pro rerũ humanarum vicissitudine, deiecta summo Placentiæ principatu, *illis tamen fortunæ affluit bonis, Vt quingenagena*, (iam octogena) *mille scuta in cẽsu annuo, in possessione Fombiũ, Gazzanum, Guardameglium, Castellum de Bosco, Sarmetem, Gragnanum, Vigolinum, Riolum, Vicum marinum, & Fontanam numeret*, quibus addi possunt hodierno die Montalbum, Sanminiatum, Carpinetum, Grauagum, Guarzium, Passanum, Canfremagum, Cherium. *Ea fœlix prole multiplici, Vt Comites de Vigolino, de Agazzano, &*

Sãzonius de familijs illust. Italię In familia Scotta.

de Sarmete, velut nobilissimas colonias, e sinu virorum, et armis & literis illustrium, fœcundo emiserit. At enimuero superuacaneum pariter hoc esset, cum nihil æque splendidum apud Te, quã omnibus humanitatis officijs prælucere.

Titulos percurreret, cogeretque ad censum egregios sago, & toga viros, bello inclytos, infulis claros, Imperatorum, à consiliis, familiares, cõuictores, Potestates, quas vocant, seu Prætores Ticini, Mediolani, Placentiæ, *ipsumque Albertum* Placentiæ Principem: sed neque attinet illud, cum summis in titulis ponas, summe homines beneficijs deuincire.

Et plane, si titulos, vt potior accederet, consectari vellet, aut decora ingerere familiæ tuæ, satis esset abunde, *Teipsum* tibi præsentare, qui ea singula in *Teipso*, velut lucidissimo speculo repræsentas. Ita in te, ceu lapide

pide exacõtalitho positum, quicquid vbique in tuis fuit; sic, quicquid præstantiæ in ijs sparsum, in teipso pulcherrimo opificio, apis argumentosa finxisti.

Nam si Fredericum Scottorum domus produxit *excellentem, & illustrẽ*, vt Sanzouinus habet *Iurisconsultum*; quis illud Tibi decus neget, qui vndeuicesimo ætatis anno, laurea ornatus doctorali, mox adlectus in Referendarium vtriusque Signaturæ ab opt. mem. Paulo V. idoneam iuris notitiam, iudicium acre, summam cum eruditione eloquentiam ad causas attulisti. Sãzouinus vbi supra.

Esto, fuerit Ioannes Gulielmi filius circa annum Domini 840, fuerit Christophorus, fuerint alij singulari doctrina clari, scriptis illustres; quis tamẽ eam Te manere laudem inficiabitur, qui Heluetiorum Rempublicam, politiam sacram & profanam, indolem

ritus, œconomiam victuro calamo descripsisti.

Demus Donatum Bobiensis, octauo post Christum sæculo, & Christophorum, ebulliente Caluiniana hæresi, Cabilonensis Ecclesiæ insulis decoros, pietate insignes, velut astra maiora emicuisse; illum cultorem, defensorē, propagatorem fidei; hunc pugilem acerrimum, & verbo eam, atq. armis tutantem, Mineruum, suæ diœcesis oppidum, profligatis hæreticis, recepisse; Quisquam ne tamen, tibi esse *poterit tam iniquus, vt Te* spoliatum velit eiusdem fidei propugnatæ gloria, qui e Burgi S. Donini Episcopo Nuntius Romanæ Sedis ad Catholicos Heluetiæ, nullis pepercisti cēsibus, labori nulli, ipsiusmet tuæ prodigus vitæ, vt eam defenderes, ornares, amplificares.

Quis neget inclytos bello viros fuisse, ipsummet Gulielmum, qui fami-

miliam in Italia plantauit, Petros, Paridas, Nicolaos, Paulos, Honorios, Troilos, Paulos Aemilios, Albertos? Sed neque ea vacas laude, qui militis Pontificij in bello contra principes fœderatos præfectus in tota ditione Picena, pari virtute, atque prudentia, quantum homini fas ecclesiastico, arma dispoſuisti.

Orlandum Ticini, atque Mediolani Poteſtatem, quem vocant, Raynaldum Placentiæ, qui memorabit posteritati; memoret pariter Illustrissimam & Reuerendissimam Dominationem tuam, Ariminum, Montaltum, Spoletum, totumque Picenum, principis cum approbatione, cum populorum applàuſu administraſse.

Onufrio & Raynaldo magnæ datum laudi à Sanzouino, quod titulos graduſque dignitatum ab Henrico VI. Cæſare, & Ioanne rege Bohemiæ promeriti; Franciſco, & Alberto ſecun-

cundis, quod Carolo IV., & Sigismundo Imperatoribus à consilijs, & conuictores fuissent; sed neq. ab hac laude abes, tribus optimis maximis & sapientissimis Pontificibus, Vrbano VIII. Innocentio X. & Alexandro VII, Prælatus familiaris, & Assistens.

Quæ habent præclara Scriptores de Raynaldo Legato Pontificio redẽpti orbis an. 1263, de Antonio Maria oratore ad Iulium Papam secundum, quid habent præclari, quod assecutus, *dicam, an prætergressus* non sit Illustrissima, & Reuerendissima D. tua, quæ Apostolicę Sedis ad Catholicos pagos Heluetiæ nouem annis, mox ad Christianissimum Gallorum regem ordinarius, atque extra ordinem Nuntius, amplissimum dignitatis gradum, (qui virum literis eminenter excultum requirit, tota ornatum rerum hominumque experientia,

tia, prudentia insignem) impleuit, vicit hominum expectationem?

Quãta laus! quale decus! gloria quã ta Frãciſci III! qui decurrẽte ſæculo à Virgineo partu decimoquarto, ſapiẽtiæ ſuæ opinione hominum ſic imbuerat animos, vt arbiter perpetuus fuerit, concertationum, quæ Guelfos inter & Gibellinos gliſcebant? ea autẽ laude, ſplendore illo, ea gloria Te emicuiſſe ampliſsimo ſuffragio docuit Catholicus Hiſpaniarum monarcha, ingens teſtis, qui cum tractarentur fœderiæ armorum inter ipſum & Chriſtianiſsimum regem, eam habuit de tua integritate, atque notitia vtilitatis regum, & regnorum, vt suæ momenta cauſæ rationeſque Tibi, ad regem, quîcum bella gerebat, Nuntio, loco hoſtili conſtituto, cum hominibus ſuæ gentis æmulis verſanti, inter medios degenti hoſtes exiſtimauerit committenda. Sciebat enim à

Te,

Te, qui nobiliſſima ortus familia omnia illus decora complexus, illius ſplendorem tua auxeras luce, dignitatem virtute, pietate religionem, & perſpectũ habebas quicquid vniuſcuiuſque, ſeu cauſæ rationes petebãt, ſeu poſtulabat dignitas perſonæ; quicquid, vel rerum temporumque vrgebant circũſtantiæ, vel chriſtianæ rei neceſsitas exigebat, nihil potuiſſe proficiſci, quod non eſſet ex adytis iuſtitiæ, e penetralibus æquitatis.

Quid igitur mirum, ſi Eminentiſſimus, & Reuerendiſſimus Franciſcus Cardinalis Barberinus Archipresbyter, vt loquuntur, Baſilicæ Vaticanæ, Vicariam illius dignitatem obtulerit tanta pietate viro? tanta prudentia, Innocentius X. acerrimi iudicij Põtifex pontificiæ domus, & Palatij præfecturam? Quam ſub optimo Maximo ALEXANDRO VII. iam feliciter regnante pariter exercuiſti, donec, ipſo

an-

annuente, post Teipsum, cum laudatissima opera, impensum per 40. annos rebus negotijsque Romanæ Sedis, possesotio & senectute, raro præstantique in aula priuilegio, frui.

Sed maxima hæc, & spectatissima, P. Maurus Scottus omittit, commune tibi cum ipso cognomen Scotti silet, Duglassiorum in Scotia, à quibus originem ducis, amplitudinem præterit, Scottorum, olim Cestriæ in Anglia Comitum, claritatem, atque eorum, qui florentes diuitijs, nobilitate illustres idem nomen, eandemque familiam diuersis eiusdem regni prouincijs magno cum decore sustinent, splendorem tacet, neque ingerit Placentinæ domus præstantiam, titulos, magnificentiam, dignitatem, contentus inuictum animi robur, decora vulnera, fusum sanguinem, mortem inclytam ostentare. Hæc enim, omnibus fortunæ bonis, do

 ni-

nisque naturæ pluris apud Te & potioris momenti, fortius ipsum cõmendabũnt, benignumque impetrabunt accessum ingens Scottorum nomini ornamentum allaturo. Interim vt optimus Maximus Deus Illustrissimam, & Reuerendissimam Dominationem tuam, per militantis Ecclesiæ præstantiora munera circumlatum, cõdigno remuneretur præmio in triumphante, atq. æterna fœlicitate beet, Illius, & suo nomine precabitur.

Illustriss. & Reuerendiss. D. T.

Seruus Humil.

F. Ioannes Rubeus.

ELENGHVS CAPITVM.

CAP. I.

HAERESI, rerum in Anglia potitæ, & conanti proterere Catholicam religionem, complures egregiâ doctrina viri se opponunt: iis se adiungunt sodalitij S. Benedicti monachi: e quibus P. Maurus Scottus, atque alij, dum partes suas implent, in odium fidei, a fidei hostibus trucidantur. pag. 1.

Cap. II. P. *Mauri Scotti patria, parentes, studia, conuersio ad fidem catholicam, recessus in Hispaniam, vbi monachum induit.* pag. 7.

Cap. III. *Reuersus in Angliam capitur: In carceres coniicitur: mittitur in exilium: Denuo reuersus, denuo comprehenditur: Superintendenti Londinensi sistitur examinandus,* pag. 14.

Cap. IV. *A Domino Superintendente, quem vocant, Londinensi, examinatur.* pag. 24

Cap. V. *Fœlix rerum nostrarum exitus à Deo orandus, sperandusque, nihil tamen eorum omittendum a nobis, quæ ad illum conducant. Hoc vsus consilio P. Maurus, ad agonem fœliciter consummandum orauit diuinum auxilium, adhibuit suam industriam atque aliorum preces: cum D. Richardo Neoportio sistitur Comitijs, quorum forma in causis capitalibus describitur.* pag. 31

Cap.

Cap. VI. *Ab ipsismet iudicibus sacerdotij accusatur: D. Superintendentem, cum præ cæteris Vrgentem, vellicat, quod cum Episcopus haberi vellet, causis capitalibus se immisceret: condemnatur: fatetur se familiæ Benedictinæ monachum, & sacerdotem: scribit ad suæ gentis & Ordinis monachos Duaci commorantes. pag: 38.*

Cap. VII. *D. Richardus Neoportius sacerdos e Venerando clero sæculari, & P. Mauri in morte socius, duodecim annorum puer proficisci cogitat ad bellum Hungaricum, subductis autem aliter rationibus totum se destinat vtilitati patriæ suæ: post septennium studijs impensum Romæ in Collegio Anglorum, in Angliam reuersus captusque eijcitur in exilium: denuo redicns, denuo comprehensus proscribitur: tertio demum remeans, capitur: tribunali sistitur: examinatur: condemnatur. pag. 48.*

Cap.

Cap. VIII. *Modus supplicij sacerdotibus Catholicis irrogari soliti: eo afficiendi D. Richardus, & P. Maurus trahæ impositi raptantur Tiburnum; P. Maurus, oratione ad populum habita, seipsum & Catholicos à crimine læsæ maiestatis purgat, eorumque & suam innocentiam declarat. p. 54.*

Cap. IX. *D. Richardus Neoportius exponit rationes vitæ suæ: vindicat se à crimine læsæ maiestatis: magno fertur desiderio patiendi mortem: Abacta curru cum P. Mauro fatali trabi appenditur: vterque dejectus exenteratur. pag. 66.*

Cap. X. *Luculentum argumentum diuinæ in Angliam benignitatis, atque illius ad fidem, tanto postliminio, reditus, tam lubenti fortique animo mortem in ea, in odium fidei illatam passos fuisse, tot nobiles laicos, diuersarum familiarum religiosos viros; & sacerdotes e clero sæculari: quo-*

rum

rum Virtutem author prosequitur, Eminentissimi Baronius, & Bellarminus laudant: SS. Congregationes S. Rom. & Vniuersalis Inquisitionis & SS. Rituum cordi habent; Romani Pontifices commendant nulla ætas tacebit pag. 73

Author. Homil. in varia loca S. Math. attribut. Chrisostomo.

Aliæ sunt terrestres pugnæ, aliæ cœlestes victoriæ. In prælio Christi moriendo vincitur, cadendo surgitur, victoria per interitum comparatur.

NARRATIO MORTIS;

In odium Fidei

LONDINI IN ANGLIA

illatæ

R. A. P. MAVRO SCOTTO,

Ordinis S. BENEDICTI

Monacho &c.

Hæresi, in Anglia rerum potitæ, & conanti proterere catholicam Religionem, complures egregia doctrinâ viri se opponunt: iis se adiungunt sodalitij S. Benedicti Monachi: e quibus P. Maurus Scottus, aliq. dum partes suas implent, in odium fidei, a fidei hostibus trucidantur.

HÆRESIS, quæ timide caput ex antro extulerat sub Henrico VIII. Angliæ rege, immutantibus quamplurima ab eo statuta

A suc-

ſucceſſoribus, totum mox regnum peſtilenti halitu perflauit. Vt quod in diuinis rebus integerrimæ olim fuerat ſanitatis, iam tum eſſet propemodum conclamatę. Neque viſum immani monſtro ſatis inſæuiſſe in catholicam fidem, donec ſacra cum hominibus loca, cum pietate, pietatis plurima, & præſtantiſſima ſuſtuliſſet monumenta, & perruptis dirutiſque veræ clauſtris Religionis, latiſſimum aditum patefeciſſet omni, quæ ex inferno mox erupit, impietati.

Fortiſſima pectora oppoſuerunt Fisheri, Mori, Copi, Vitingi, Fecnamij, Harpsfeldij, atque alij quam plurimi præſtanti doctrinâ, & pietate viri, vt vel erumpentem opprimerent, vel ſiſterent furentem: verũ illa ſceptro potita, regnũ ſibi firmare, & quâ potentiâ, quam ſupremi faſces illi conciliarant, quâ dolo, & fraudibus, quibus eam ſua inſtruxerat indoles, fidem orthodoxam conculcare, proterere, toto regno exterminare aggreſſa eſt. Sed premere potuit, non opprimere doctiſſimorum virorum operâ defenſam, diuino protectam munimine, & tot glorioſam trophæis, quot pugiles habuit ſanguinem ei continendæ oppignorantes.

Hoc

Hoc in agone, e clero, quem vocant, seculari, virorum, claritudine sanguinis, doctrinâ & zelo domus dei insignium, feraci; e sapientissimâ Societate Iesu, perniciei hæreseos destinatâ compiures postea singulari decertâtes virtute, coronas, nullo æuo interituras, sibi pepererunt. Sed poscere videbatur arena nonnullas e Benedictinâ phalange cohortes, quæ in partem discriminis venirent: vt, quibus Anglia plantatam debebat fidem, eorumdem in eâ seu conseruandâ, seu restituendâ operam non desideraret.

Verum enimuero monasterijs regio edicto subuersis, & monachis, quâ interfectis, quâ iussis exulare à Regno, res eorum, tenuissimo pendentes filo, solus e numerosis agminibus, quæ tot statiua repleuerant, Sigibertus Bucleus, monasterij vestmonasteriēsis prope Londinum olim asceta, ægre sustinebat. Hunc, Regina Elisabetha capessente habenas regni, post varias perpessiones in vincula coniectum pœnalis carcer habuerat quadraginta fere annos, diuinâ benignitate conseruatum in vtuis, ne vnquam intercideretur perennis successio Benedictinæ familiæ, à magni Gregorij æuo, quo Angliam

Christo peperit, ad nostrum hoc infœlix, quo cum alijs, e fœcundâ laborantibus pietate iterũ eã parturit deo. Vltimo enim seculo cadente iuuenes quidam Angli, beniori cœli fauonio eorum perflante animos, e seminarijs in viridaria Benedictina Hispaniæ, atque Italiæ translati, in eos sese induerunt virtutis, & scientię fructus, futuros Angliæ salutares, vt ad eam missi, atque admissi à Domino Sigiberto Buc leo ad veterem congregationem, vt loquuntur, Anglicanã, illi, velut surculi non degeneres inserti fuerint. Neque multo post alij eorum exempla secuti, atque ablegati ad Anglicanum agonem, debitũ sibi stadium, suorumq. vestigijs fœliciter detritum, gressu non impari decurrerunt. Nonnulli post multos in orthodoxa religione amplificãdâ labores, carceres, quęq. illos solent indigna, atq. ærumnosa comitari, perpessi, partim vinculis partim exilio, præclarâ confessione obierunt. Alij militari gladio, dum insolentius in bello ciuili grassatur, alij forensi calculis Iudicum sublati, honestissimam causam, quã, hæresi nequicquam fremente, propugnãdam susceperant, effuso sanguine decorauerunt.

Et illis quidẽ (vt S. Augustinus de S. Ioãne

ne Euangelista philosophatur) *non quia passio defuit, ideo passioni animus præparatus deesse potuit. Non sunt passi, sed non potuerunt pati; præparationem eorũ deus nouerat. Quemadmodũ tres pueri arsuri missi sunt non victuri, &c. interroga ignes, passi non sunt, interroga voluntatem, coronati sunt. Nam,* vt inquit S. Chrysostomus S. Paulus ait, *quotidie morior. Quomodo quotidie moreris? quomodo fieri potest, vt vno corpore sexcentas mortes excipias? proposito nimirũ animi, inquit, quodq. ad mortẽ sim paratus. Ita Deus etiã declarauit. Etenim Abrahã non gladiũ cruentauit, non altare rubefecit, non Isaac iugulauit, sed tamen sacrificiũ perfecit. Quis hoc ait? ille ipse, qui sacrificiũ suscepit.* non perpeciſti, *inquit,* filio tuo dilecto propter me. *Atq. viuũ eũ recepit & incolumẽ reduxit, quomodo igitur nõ pepercit? quod non factorum exitu, sed animi sententiâ, inquit. de eiusmodi sacrificijs soleam iudicare. Non mactauit manus, at voluntas mactauit &c.*

S. Augustin. serm. 106. de diuersis

S. Chrysostomus oratione de S. Eustachio.

Genesis c. 22.

Istos autẽ *Etsi latro oppresserit,* sustulerit, inquam, nõ publicus fori, sed priuatus militis, at persequens, atq. in fidei odiũ ensis, ex sententia tamen S. Cypriani, *spectat militem suum Christus, vbicumque pugnantem.*

Cyprian. epist. 56

Hi vero, *primæ victimæ Christi cognati,* forti & stabili mente, animoq. immobili aduersus omnes mundi minas terroresq. diaboli durantes, confessiq. bonã corã tribunalibus

Origin. in Ioan. ad illa verba Ecce Agnus Dei.

bus confessionē, & totos se permittentes laniena, & crudeli morti, *exierunt hinc lati, exierunt inter pressuras & angustias.* illustri testimonio consūmati. In his fuerunt Marcus Barcuuorthus, Georgius Geruasius, Ioannes Ruberti, Thomas Elmius, Maurus Scottus, Albanus Rhò, Ambrosius Barlo, Philippus Poelus. Nos præsēti opusculo, quæ ad nostram peruenerunt notitiam de P. Mauro Scotto, quantum in nobis est, transmittemus posteritati, de cæteris, si Deus dederit, postmodum acturi. Interim, quid de illis Vrbanus VIII. inter optimos maximos Pontifices doctissimus, censuerit audiamus.

Cypr. exhortatione martyrij cap. 22.

Vrb. VIII. in sua data Rom. anno Pont. X.

Vrbanus VIII. &c. Plantata in agro dominico veneranda congregatio monachorum Angliæ Ordinis S. Benedicti, quotidiè in Ecclesia militante producens vberes fructus ad Christi fidelium animarum salutem, non solum nos inducit, sed voluntarios facit &c. Attendentes quod monachi præfati, imitati ordinis sui antiquum decus, glorioſæ mem: Gregorium Papam Primum, pariter prædecessorem nostrum, qui per Benedictini Ordinis Monachos Britanniam Christo peperit, Angliam ad fidem Catholicam reducendā operam nauent, ac proficiscendi in patriam, ibique fidem prædicandi iuramento se astringant &c. Charissimis in Christo filijs nostris modernis, & pro tempore existentibus

tibus regibus, ac dilectis filijs &c. prædictam Congregationem Anglicanam, eiusque monachos pro Christianæ religionis professione à patria exules, & pro fidei catholicæ plantatione, vsque ad sanguinis oppignorationem & vitæ diserimen deceriãtes plurimum in domino commendamus. &c.

P. Mauri Scotti, Patria, Parentes, studia, conuersio ad fidem catholicam, recessus in Hispaniam, vbi monachum induit.

CAP. II.

GVlielmus Scottus (ita enim dictus fuit ad sacrum fontem, quem nos appellabimus Maurum (quòd nominis id cũ Benedictino schemate assumpsisset) Chigvvelliæ in Essexiâ natus, patrẽ habuit Gulielmũ Scottum, claro sanguine, & longâ auorum serie illustrẽ. Pueritiâ in litteris humanioribus non infæliciter positâ, Cantabrigiam ad seueriores missus fuit. Inclinante autem eum suâ indole ad studium iurisprudentiæ, è collegio Sanctissimæ Trinitatis, quod biennium incoluerat, cõmigrans ad Aulam, quam vocãt eiusdem Beatissimæ Triados, (vbi ea prælegebatur) sexennem ei operam impendit. Sed dum spirans speransque bullatas nugas, opes, inquam, dignitatesque, & quicquid scien-

scientiæ, quam consecutam se existimabat, præmio esse posset, magna sibi fallaci tripode vaticinaretur, ad maiora ipsum diuina bonitas, certiori ptouidõtia, disponebat.

Adhuc enim in castris hæreticorum erat firmâ persuasione, doctrinam Ecclesiæ Romanæ bonis moribus inimicam, pernicioſam regibus, contrariam Euangelio, odibilẽ Deo, nihil in se habere, aut solidi, aut sinceri; cum, eo inspirante, qui iustum per vias rectas deducit, viri Catholici ædes ingressus, in libris, quos casu repertos, curiosius peruoluit, catholicum quendam offendit. Res tam fortuita & *exilis, tam certæ ingentisque fœlicitatis illioccasio fuit.* Insitâ hominibus auiditate sciendi nondum comperta, atque vt depromeret, quod oculatus testis catholicis posset obijcere, illum in manus sumptum repetitâ lectione excussit, sed, numine *ita disponente*, alijs longe sensu atque exitu, quam proposuerat sibi. Examinatas enim perpensasque serio illius pietatem & doctrinam, toto inuenit discrepare cœlo ab ijs, quæ suæ sectæ doctores in catholicorum scripta, moresque detonare solebant, & catholicos, tam vera credere, quam vere fallere, & falli protestantes,

qui

qui alias longe opiniones, ridiculas sæpe, sæpius monstruosas illis affingunt. Sed hoc maximi, inquit, momenti est, atque altioris indaginis, non horulæ vnius. Redijt igitur domum in alium prorsus virū dexterâ excelsi mutatus.

Nam sicut alexipharmacum extremâ administratum laborantibus valetudine, dum virtutem viresq. exercet, morbumque edomare conatur, totum concutit hominem, funditusque propemodum euertit, ita gratia diuina superne illi infusa, dum hæreseos venenum, quo intabescebat, aggreditur, oppugnat, occupatoque diutius loco eijcit, totum illum saluberrime conturbauit. *Descenderat*, quidem *Angelus, & mota fuerat probaticæ aquapiscinæ, sed hominem nō habebat*, à quo mitteretur in illam: deiectusque fuerat de vanæ ambitionis ferociente equo, & cum Paulo ad terram prostratus, sed deerat Ananias, qui, quid ipsum oporteret facere, doceret. Ioan. c. 4. 5 Actorum c. 9.

Quod igitur re ancipiti optimū factu erat, ardenti humilique Deum orauit prece, vt patefaceret, quæ fides amplexanda esset, quæ via ineunda, vt cęlo magis placeret.

Duobus annis hæc lucta durauit. *Nam*

vt B. Gregorius, ait, *Homo in sua conuersione*
S. Gregor. *sæpe multum affligitur, dum hinc spiritus vocat, hinc caro reuocat, hinc amor nouæ conuersationis inuitat, hinc vsus peruersæ vetustatis impugnat.* Præterea, hostis perpetuus, & fœderis nescius Behemoth, *qui absorbebit fluuium, & non mirabitur, & habet fiduciam, quod Iordanis influat in oseius*, vasa, inquam, nedum præscita iræ, sed prædestinata misericordiæ trahere secum cupit in ruinam, qui *nunc aperte & violenter, nunc occulte, & fraudulenter, semper autem malitiosè, & violenter impugnat*: mille nocendi artes & fraudes mille semper quidem exercet, numquam vero plures, aut versutas magis, quã hominem, ab ipsius haris ad aras proficiscentem Dei, dũ remorari conatur. *Hostis noster*, inquit S. Gregorius, *adhuc in hac vita nos positos quanto magis sibi rebellare conspicit, tanto amplius expugnare contendit: eos enim pulsare negligit, quos quieto iure possidere se sentit.* tum enim *discutit consuetudines, ventilat curas, scrutatur affectus, & ibi quarit causas nocendi, vbi quemquam viderit studiosius occupari.* Tum male imbibitas prius opiniones, innatas homini affectiones nondũ depuratas, carnis illecebras, vanitates mundi, insanum agmen, submittere solet, quicquid ingenio, & astu valet,

Iob. c. 40.

Bernard serm. 3. de operibus misericord

S. Gregor. 14. moral. c. 12.

S. Leo in serm.

quic-

quicquid habet fraudis doliue, adhibere consueuit. Quæ vniuersa, ne indoli & artibus deesset suis, toto nisu applicuit, vt iuuenis animum recta cogitantem distorquere posset, eique persuadere, sectam, in qua natus & enutritus fuerat, ne desereret, neue Romanam, à qua eousq; abhorruerat, fidem amplecteretur.

Sed materia triumphi fuerunt illi machinamenta, artesque diaboli; quæ concutere potuerunt, non diruere domum; quæ supra petram fundari cœpta, pluuiarum iras, insultus fluminum, turbines ventorum contempsit. Quicquid enim, vel ipse, vel suggestu illius nefarij homines tendicularum, aut obicis collocabant, detegebat ijs, *qui linguam habebant eruditam, vt scirent sustentare eum, qui lassus est, verbo,* omne perplexum enodare, exhaurire difficile, eorũq; consilio, & ductu, implorato diuino lumine remouit. Grauis hæc lucta fuit, atque in biennium extracta. Post eam vero, declinatis, hinc Scyllâ hæreseos, inde impietatis charybdi, & turbidissimis tentationum tempestatibus, & procellis, sanctæ matris Ecclesiæ gremio receptus, in tutissimo portu. vt postea fassus fuit, consistere sibi visus est, Isaiæ c. 40. v. 4.

& tum primùm viuere cœpisse, atque aurâ cœlesti frui. Atque vt videmus ciues, periculosâ vrbis obsidione solutâ, in omnem sese lætitiã effundere; ita ille non absimili modo, liber ab anxietatibus & curis, quæ, factâ impressione, animi illius quietem depopulabantur; ab amicorum sodaliumque tectis, sub amicitiæ nomine, cuniculis, quæ optimorum illius cogitatuum munimenta euertere satagebant; ab irruptionibus & insultibus dæmonũ, qui animæ arcem, diu possessam, summis contendebant viribus, stratagemmatisq. pessimis & periculosissimis defendere, solide exultabat. Deo igitur maris & exercituũ, liberatori suo, qui in suis pugnat, vincitq. cum esset votiua tabula ponenda, vt quã posset præstantiorem, & spolia selectiora appenderet, semetipsum statuit ei consecrare, & dedere animabus lucrandis, quod gratissimum cœlo donarium, atq. anathema maxime acceptum esse sciebat.

Hũc in finem, vt eum vitæ cursum, qui esset aptissimus, institueret, premeretq. vestigia, non eorum solummodo orbis doctorum, qui Spiritus Sancti primitias habuere, sed ipsiusmet Iesu Christi, qui lux & lex Euangelizantium, cœlorum, terræq.

do-

dominus cum esset, habere noluit, vbi caput reclinaret, intemerati vteri fuit castissima proles, factus obediens vsq. ad mortem crucis; per tria, vt loquuntur, vota solemnia paupertatis, castitatis, & obedientiæ, eum voluit pro humana imbecillitate imitari, concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, & superbiam vitæ, velut tria potissima impedimenta prælij, quod meditabatur, à se abdicando. Benedictinam autem familiam elegit in quâ ad palæstram hanc se exerceret, quod ex eâ prodijsset S. Augustinus, qui deuicto paganismo trophæum crucis in Angliâ primus erexit.

Relictis igitur parentibus & patrio solo, in Hispaniam profectus, monachumq. indutus in monasterio S. Benedicti de Sahagun, quâ potuit industriâ incubuit, vt eum sibi compararet doctrinæ & virtutis apparatum, qui necessarius esset fini à se destinato, vt seipsum, vitijs superatis, consecraret, animas, oppugnata hæresi, vindicaret, Deo.

Re-

Reuersus in Angliam, capitur. In carceres conijcitur. Mittitur in exilium. Denuo reuersus, denuo comprehensus, superintendenti Londinensi sistitur examinandus.

CAP. III.

EA virtutum palæstrâ, alijsque Hispaniarum, quæ plurimâ doctrinæ laude florent, Benedictinis Athenæis, postquam se exercuisset, iussus proficisci subsidiarius ad commilitones in Anglia decertantes, alacer & intrepidus prouinciam suscepit periculosæ plenam aleæ, & mortis, non vna facie terribilem. Quippè eductus per Dei gratiã ex barathro hæreseos, nullius discriminis, quò posset alios ex eodem eruere, formidans, in iter se coniecit cum bono Deo, & mari fœliciter traiecto, in Angliam peruenit.

Londinum appellenti spectaculũ dulcissimì horroris obiectum fuit. Nam, qui ipsum

ipsum fide instructum orthodoxâ Romanæ Ecclesiæ reconciliarat, deducebatur ad mortem, eam fidem sanguine obsignaturus, quam multo sudore propagauerat. Quid enim dulcius, optatiusue potuit illi contingere, quam hominem intueri, virtute conspicuum, & quem amicissimum habuerat, colueratque vt patrem, pro eâ causâ mori, quæ testes suos, diuino Christi ore commendandos, cælesti patri transmittit. Habebat autem nescio quid horroris, virum optimum, atque innocentem promeritumque coronam, seu præstantissimis Athletis, siue ob seruatos ciues, debitam, manu carnificis suspendi, dissecari, dilacerari, corde atque intestinis in ignem proiectis, sacra membra, Spiritus Sancti habitaculum olim, iam in cœlis, vt pie credimus, glorioſa, ebulliente aqua elixari, & contis affixa publicitus exponi, vt alijs essent terrorì; eâ in patriâ, quam ipse in vias vitæ dirigere, inferni iugo oppressam, cœlo asserere, secundæ mortis faucibus constitutam, Christi aurę vitali restituere conatus fuerat.

Sed ille interim dextrũ omen rerũ suarũ accipiens, à pręclaro hoc magistri sui exẽplo, atque oratione illius ad populum circum-

cũfusum, e patibulo, velut è sanctioribus rostris habito, tanto fuit desiderio accensus sanguinis pro Deo fundendi, vt, sicut ipse moriturus in sua ad populum concione testatus est, nihil pluribus, aut ardẽtioribus votis à Deo petierit, quam vt fidem, quam prædicare venerat, posset cruore sigillare.

Et quidem illico in proximam spem venerat illius consequendi. Triduo enim post comprehensus à satellitibus, in vincula coniectus fuit. Sed nondum venerat hora illius: Deo, qui precantem audiuerat, necdum eum votis damnante, quò posset probari exactius, tantoque muneri, quantum erat pro Christo pati, formari. Et formari certè poterat in carcere, præclarâ patientiæ & virtutum stoe, inter latronum verberonumque barbariem & improbitatem, astutias fraudesque seruorũ, custodum satellitumque proteruiam, ipsius loci sordes, squallores, & vincula constitutus.

Anno, quinque dies si demas, cum his ærumnis colluctatus, cum sacerdotibus, qui rogatu Illustrissimi viri oratoris sab audiæ iubebãtur vincula cum exilio commutare, ergastulo emissus, traiecit in Belgium,

gium, ad sui ordinis, gentisque monachos, qui Duaci commorabantur. Sed ostensus tantum arenæ, cum existimaret se nihil egisse dignum, aut desiderio suo, aut promisso donandi se animarum vtilitati, fraterne ab ijs exceptus hærere noluit, sed illam repetere, & sanguinem hæreseos si non posset haurire, suum dare.

Assumpto igitur nomine Gulielmi Crafordi, sub quo voluit delitescere (more sacerdotum Angliæ, qui fictitia sæpius sibi induunt nomina, ne facile dignoscantur, aut damnum creent suis) fratribus valere iussis, in Angliam redijt. Redijt, inquam, ad carceres, fidemque, non pro rostris, sed e patibulo prædicandam, non verbo defendendam, sed sanguine. Protinus enim, atque Londinum attigit, cõprehẽsus à Crossio, Coryphæo satellitum, qui sacerdotibus Catholicis indagandis, & capiẽdis improbam nauant operam, ad eum, qui sedi Londinẽsi, titulo Episcopi incubabat, subijciendus examini, abductus fuit.

Is erat Georgius Abbatus, (quem nos deinceps superintendentem Londinensẽ, vt loqui amant, appellabimus) vir catholico nomini infensus, tum specie muneris, quo fungebatur, tum zelo suæ sectæ, cui

plurimorum catholicorum, nobilium fortunis, fide puerorum, quos abripi iusserat à parentibus hęresi imbuendos, sacerdotũ sanguine litauerat. Coram ipso cum audiuisset sistendum se, illiusque indolem esse, captiuam innocentiam, pro more fastosæ potentiæ, insolentius habere, acerbius in sacerdores iocari, eosq. per ambages impetere & implicare interrogationibus, quæ plurimum in se & doli & damni haberent; existimauit sua sic fabricanda responsa, vt campum illi, quam posset, exiguum relinqueret ad euãgandum a re proposita, prospectandumue quæ esse possent damno Catholicæ religioni. Ipse hæc nobis in fine sui examinis, sua manu signati, hunc in modum declarat.

Quicunque hæc mea responsa legerit, si offensus fuerit illis, vel quod pretensum Episcopum non ornauerim suis titulis, ei vulgo solitis attribui vt my Lord, vel Illustrissimæ & Reuerendissimæ Dominationis vestræ; quod, vt verum fateor, non feci; vel quod responsa mea, non fuerint directa, & concinna interrogationibus illius: scire ipsum cupio, quantum ad primum. Quod cum tituli præfati dependeant à verâ dignitate Episcopi, ille autem inuasor sit, Sicut in illo non agnosco authoritatem episcopalem, ita pariter ne que illum agnosco

sco dignum titulis debitis illi authoritati, ac propterea illos ipsi nolui dare. Quod libere illi dixissem, si causam, cur eos non dederim, a me petijsset.

Quantum vero ad alium meam modum respondendi, is talis fuit. Primo quod audiuissem quo fastu alios plures venerandos sacerdotes examinasset, nullo vsus erga eos respectu, sed vt ingenium suum ostentaret, dicteria & scommata in eos ingerens: proinde dicto animo ad respondendum processi, Si talis in me fuisset; sed reuerâ ego illum habui satis moderatum, & tranquillum, neque vllis in me conuicijs ferocientem.

Deinde vt euitarem, multiplices ac friuolas quæstiones, quibus audiueram, eum uti solitum in huiusmodi causis, dum meæ conditionis homines examinaret, (sicut reuerâ post meum examen vsus est) quapropter perstiti in primâ meâ petitione, nempe quam ob causam satellites me coram ipso stitissent? nam si directe respondisset, prout respondurum credebam, quod vulgatus rumor me asseret sacerdotem, ab hac vnâ interrogatione in cœpisset examen, fuisetque vnâ meâ responsione conclusum.

Plane, si quis considerare velit superintendentes, quique eorum implebant vices, ipsumque magistratum protestantem solitos arrogantius insultare homini, si

quem nacti fuissent infirmioris animi, aut doctrinæ, & deridiculo habitum populi ludibrio exponere, inque illud incumbere, vt *res* catholicorum *penetrarent*, vt eos *redigerent in seruitutem*, & cum auitâ fide exscinderent; eumque in finem, quæstionibus subdolis onerarent: scilicet, *studuissent nec ne, in partibus transmarinis? quo in loco? qua ratione, quo tempore, qua via quem in finem, cuius imperio in Angliam redijssent? quorum frequentassent, ædes? quorum opera sustentati, quibus in locis rem in diuinam peregissent? quorum excepissent confessiones? quidque in illis audiuissent? quos reconciliassent Ecclesiæ? quid ipsi alijs, quid ipsis alij in sacra expiatione iniunxissent, quot sacerdotes nossent? quo hospitio vterentur? quis illos eó conduxisset? qui libri sub prælo essent? quæ agitarentur proditiones? quando Papa missurus esset plures sacerdotes in Angliam? an arma in papam sumere vellent? quid intimis animi recessibus cogitarent? quid faciendum foret ab alijs, aut quod ipsi facturi essent, si hic vel ille casus sese offerret? quidque sibi tentandum existimassent?* vt in concertationibus Ecclesiæ Anglicanæ videre est. Hæc inquam qui considerabit non mirabitur, virum genere nobilem, sacerdotem, ad fidem (cuius eximio ferebatur zelo) prædicandam missum, Patriæ legum

Galat. c. 2.

Cõcertat Eccles. Anglicanæ pag. 57 73. 100. 134. 297.

non

non ignarum, neque inſcium doctrinæ ſacræ, animoſe, & fortiter reſpondiſſe homini, ad prætenſum Epiſcopale munus ſublato, cætera laico, nulla in eum iuſtâ poteſtate prædito, Catholicorum oſori, hoſtique iurato fidei catholicæ, vt omnem illi materiam inſultandi præcideret, omnes, quantum in ſe erat, aditus precluderet ad res catholicorum detegendas. Neque abſimile eſt magnum exemplum Baſilii magni ſingulari cum libertate reſpondentis Præfecto Valentis Imperatoris inquiēti. *Nos, quid tandem tibi videmur? nihil ſane reſpondit Baſilius dum hæc iubetis &c. qua oratione commotus Præfectus, ac maiori ira ſuccenſus, e ſubſellio ſurrexit: quid, inquiens, poteſtatem hanc non pertimeſcis? cur vero pertimeſcam inquit S. Baſilius, quid fiet? quid patiar? quid patieris intulit ille, vnum e tam multis, quæ meæ ſūt poteſtatis. Quænam hæc ſubiunxit Baſilius? fac enim intelligamus bonorum inquit proſcriptionem, exilium, cruciatus, mortem. Tum Baſilius ſi aliquid aliud habes id nobis minitare; horum enim, quæ adhuc commemoraſti, nihil nobis attingit &c. nemo replicat Præfectus, me nomenque ſuum adiūxit, ad hunc vſque diem ita eſt allocutus,* nec *pari verborum libertate. Cui Baſilius: cæteris quidem in rebus, o præfecte, manſueti, & placidi ſumus,* S. Gregor. Nazianz. orat. 20. de S. Baſilio.

at-

atque omnium hominum abiectissimi, quemadmodum hoc nobis lege præscriptum est. Ac non dicam aduersus tantum Imperatorem, sed ne aduersus plebeium quidem quenquam, & infimi ordinis hominem supercilium attollimus. Verum vbi Deus nobis periclitatur, ac proponitur, tum demũ alia omnia pro nihilo putantes ipsum solum intuemur. ignis autem & gladius, & bestiæ, atque vngulæ carnem lacorantes, voluptati nobis & deliciis potius sunt, quam terrori. proinde contumelijs nos affice, comminare, fac quicquid collibuerit, potestate tua fruere; Audiat hæc etiam imperator, nequaquam profecto nos vinces nec efficies, vt impiæ doctrinæ assentiamur; ne si his quidem atrociora miniteris. vt mirum videri non debeat, neque indecorum si viri vtcumq. miti ingenio, humili, & modesto genere vitę, animo autẽ intrepidi, deiq. & catholicæ causę amantes, in primis non habeant homines, etiam excellenti dignitate constitutos, cum ipsos vident Deum, & catholicam causam in secundis habere. Potuit igitur vir egregius cum victore Hęreticorum, vt eum S. Hieronymus appellat, Hilario dicere: *ceßet à nobis omnis maledictorum opinio, & quisquis petulantiam istud magis quam constantiam iudicabit, relegat Ioannem dixiße ad Herodem, non tibi licet facere istud,*

S. Hilarius lib. contra Constantiũ Imperator.

sicut

sicut etiam à martyre dictum est Regi Antiocho, tu quidem iniquus de præsenti vita nos perdes &c. non est igitur istud temeritas, sed fides, neque inconsideratio, sed ratio, neque furor, sed fiducia.

A Domino Superintendente, quem Vocant, Londinensi examinatur.

CAP. IV.

SVB initio sæculi decurrentis comitia Angliæ excogitarunt iuramentum, omnibus quidem regni incolis pro re natâ, potissimum vero catholicis proponendum. Eo quidem prætextu, specie tenus haud nugatorio, vt essent nec ne integrâ in Regem fide retegeretur; eo autem tenore, vt Paulus V. declarauerit; *præstari illud à catholicis non posse salua fide catholicâ, & salute animarum, cum multa contineret, quæ fidei, & saluti aperte adueriarentur.*

Paulus V. dat Romę 10. Cal. Octobr. 1606. Pontif. 2.

Lapis illud offensionis fuit, ad catholicos feriendos maximè obuius, aptusque, neque illi absimilis, quo Iulianus, cui fidei desertio orthodoxæ apostatæ cognomentum peperit, christianos toties (callidius dicam an crudelius?) percussit. Is enim deorum gentilium admiscebat imagines imaginibus Imperatorum, vt nemo has posset

Gregor. Nazianz. prima orat in Iulian. Imper.

posset pro more antiquo adorare, quin illis eundem exhibere cultum diceretur. Quod, si Christianorum quispiam fecisset, falsorum protinus cultor deorũ habebatur magnâ sui nominis iacturâ, damno fidei, scandalo aliorum. Si vero fraudem subodoratus abnuisset, ne Deos gentium dæmonia cultu nefando impie prosequeretur, reus peragebatur maiestatis violatæ, vt qui Imperatorem in sua imagine contẽ psisset. Pari modo iuramentũ, cũ fidelitati Regi debitæ cõmista haberet, *quæ fidei & saluti animarum*, (vt Paulum V. declarasse vidimus) *aduersarentur*, fidei salutisque naufragium facere dicebantur, qui illud præstabant. Ducti autem conscientiâ, & obedientiâ in sanctam Sedem, qui illud renuebant sumere, quasi debitam regi fidem, vel exuissent, vel noluissent exhibere, proditores, patriæ hostes, maiestati rebelles certo certius audiebant. Quantũuis enim paratissimi essent omnia maiestati humanæ deferre, quæ diuinam non læderent, minus tamen longe hoc fuit, quam vt eorum posset innocentiam, fidei & catholici nominis hostibus probare, cum rudiores homines non possent, non vellent doctiores distinguere inter ea, quæ Cæsaris essent, & quæ Dei.

Quoties igitur in animo ijs erat, virum catholicum illaqueare, & peragere legis reum; cum alia vel deessent, vel futilia essent argumenta & machinæ, ad iuramẽtum hoc, veluti ad diram illam hastã, quæ secum semper ferebat exitium, recurrentes, illud deferebant, illud obtrudebant sumendum, nulla certius retia in capturã laxaturi: cum maxima catholicorum pars ob diuini, & Pontificij nominis reuerentiam, ob fidei indelibatæ seruandæ zelum, desiderium salutis illud respuerent.

Quod cum probe sciret Dominus Superintendens postquam plura interrogasset P. Maurum de nomine, patriâ, studijs, sacerdotio: atque ille, quo erat ingenio acri, animoque intrepido, ea eluisset partim, partim alternis interrogationibus implicuisset, ad iuramentum, velut telum in deuitatum, quo ipsum sciebat transfigendum, tandem deuenit. et commotiori feruens bili, quod eousq. non potuisset eum irretire, ait:

Superintend. *Tecum procedam eo, modo, quo hæc tua effugia præcludam: Vidisti iuramentum fidelitatis publicatum tertio anno regni Suæ maiestatis.*

P. Mau. *Vidi.*

Superin. tend. *Si forsitan illud nondum legisti, poteris modo legere.*

Non

Non est necesse, credo enim me scire tenorẽ illius. P. Maurus Superintend.

Bene. ergo uis hoc iuramentum præstare?

Si mihi prius dicatur, quã ob causam, uelit ut ego illud præstem? & quare exigatur ab alijs huius regni uiris? respondebo directè huic quæstioni. P. Mau.

Adhuc interrogas? quid dicis? uis illud præstare necne? Superintend.

Cupio scire ut dictum est, quare illud exigitis? P. Mau.

Iuramentũ hoc passim omnibus defertur, ut scia tur, an is, cui offertur, sit necne integræ & indelibatæ fidei in Regem. Superintend.

Summâ meâ uoluptate præstabo iuramentum, quo testari potero fidelitatem, quam Regi meo profiteor. Proinde ecce me promptum ad iurandum, non tantummodo in tempus præsens, quod sim cliens fidelis Suæ maiestatis, (quod totum est, quod uestro statuto videmini requirere) sed insuper in prætèritum et futurum: quod sim, fuerim, atque ad ultimam uitæ meæ periodum ero fidelis meo regi; quod plus est quã statuto uestro præteuditis. P. Mau.

Deerat in meo exẽplari illius cõtradictio *An non dictum modo, iuramentum hoc non aliâ intentione proponi, quam ut subditorum fidelitas erga Suam maiestatem probetur? At hoc, quin & amplius me facturum exhibui. Scribat igitur commentariensis, quæ ipsi Verba dictabo: Ego, Maurus Scottus iuro, quod fuerim, sim, atque ero us-* Superintend. P. Mau.

que ad ultimum uitæ meæ finem fidelis Regi, hæredi us, ac Successoribus suis. Atque hoc paratus sũ iurare & si nare calamo.

Superintend. *Tuum non est fabricari iuramenta tuo arbitrio. hoc, quod tibi præstandum exhibetur, compositum fuit à rege & Parlamento, qui præterea constituerunt, ut omnibus sine exceptione subditis suæ maiestatis illud administretur. Qui è suo concilio priuato sunt, atque ego ipse illud præstitimus. Propterea sepositâ omni deinceps quæstione, & tergiuersatione, responde mihi directè, an uelis illud necne præstare?*

P.Mau. *Si nihil aliud uobis, satisfacere potest; respondeo, quod cum sua maiestas huius iuramẽti exhibitione aliud non quærat, ut uos ipsi iam estis confessi, & sua maiestas iam declarauit, quam explorare fidèlitatẽ suorum subditorum, quam me professurum exhibui, illud autẽ, prout hic iacet, amplius contineat, quam sua maiestas videtur requirere; nempe, vt supra è Paulo V. vidimus fidei, aduersantia, & animarum saluti, proinde nolo illud eo tenore, quo hic iacet, aut facere, aut præstare.*

Superintend. *Bene et rotunde dictum, & contra tuum solitum modum respondendi.* Sub hæc Superintendens Decano, quem vocant, Londinen. si ingredienti, mirum, *ait*, examen huius viri, acceptumque ipsemet legit Decano manum ad frontem, oculorumque albu-

gi-

ginẽ ad cælum Puritanorum more attollenti, & P. Maurum transuersim intuito, atque inquienti:

Ah Deus! tales homines hæc patria nutrit! factum bene Domine Croſsi, quod hunc hominem comprehenderis. Decanus Londinenſis.

Quare Domine Miniſter? quid eſt in hoc examine, quod tuo non arridet palato? P. Maur.

Quando noſtri martyres ſteterunt coram veſtris tribunalibus, omni interrogationi, & fidei ſuæ articulo ſemper reſponderunt, nulla ambage nulla circuitione vſi. Decan. Londin.

Bene quidem, Domine Miniſter: me examinent de articulis fidei, & ego etiam directe reſpondebo. quantum autem ad iſtas quæſtiones friuolas, & impertinentes, non videntur reſponſione dignæ. P. Maũ.

Tam exiguo proſequeris cultu primarium huius regni Prælatum? Decan. Londin.

Domine Decane, relinquat, relinquat illum, nã eſt intractabilis. Vocato deinde ergaſtulatio ait, *Hunc hominem in carceres reduc, atque ita conclude, vt nemini ad illum pateat acceſsus. Merito enim & illum ſuſpicamur, & ab illo periculum. Aderit tempus prolixius cum eo agendi.* Superintend.

Si non admodum fallor veſtræ authoritatis egredimini fines. Nam poteſtis quidem me carceribus committere, nequaquam vero Tulliano concludere ſicut iuſſiſtis. quod authoritatem veſtram ordinariam P. Maur.

riam excedit: si autem aliquam extra ordinem habetis, quam prædeceſſores veſtri non obtinuerũt, cupio illam videre.

Superintend.

Si tibi irrogo iniuriam, dicam mihi ſcribe proximis comitijs, & reſpondebo. Atque his dictis receſsit, repagulis iræ tam late recluſis, vt ſolo illius ſanguine obſtrui potuerint. P. Maurus autem ad carceres reductus, atque in arctâ cuſtodiâ biduo detentus, liberius poſtea habitus fuit.

Fi-

Fœlix rerum nostrarũ exitus à Deo orandus, sperandusque; nihil tamen eorum omittendum à nobis, quæ ad illum conducant. Hoc vsus consilio P. Maurus, ad agonem fœlicter cõsummandum, orauit diuinum auxilium, adhibuit suam industriam, atque aliorum preces. Cum Domino Richardo Neoportio sistitur comitijs, quorum forma in causis capitalibus describitur.

CAP. V.

EQVVS *paratur* ad *diem belli, Dominus autem salutem tribuit:* inquit sapientissimus Regũ, nos erudiens, rerum nostrarum fœlicem exitum, commendandum Deo, ab eo orandum, sperandum ab eo. Ne tamen videamur illum tentare, nihil eorum omittendum, quæ nostrâ sunt in potestate, atque ad illum procurandum conducant. Vnde Liranus *Vadens ad prælium non debet omittere, quæ faciunt ad sui defen-* Prouerb. 21. v. 31.

Tiranus in locum præ dictum.

fensionem, ne tentet Deum; tamen debet à Deo sperare prosperum euentum. Hoc consilio vsus P. Maurus, cum videret grauissimum discrimen imminere sibi, iam persuaso, Dominum superintendentem operâ omni eniti velle, vt morti adiudicaretur, nihil eorum prætermisit, quæ eum possent ad arenam præparare.

Toto igitur tempore, quod à suo examine ad comitia, à Paschate scilicet ad Pentecostem excurrit, magno (vt scripsit testis oculatus) exemplo, & eorum, qui simul vincti erant, instructione, ijs incubuit exercitijs, quæ ipsum erudirent ad certamen, certanti diuinum auxilium impetrarent, Omnes vero amore complexos, quo consilio, quâ operâ potuit, adiuuit. Diligens sui custos, vt P. Hurstius, e societate Iesu, ipsi in carceribus contubernalis, retulit, cubiculum vix egrediebatur nisi ad prandium cœnamue, quibus absolutis, morulâque datâ familiari, cum aliis vinctis, qui plures erant, colloquio, mox ad illud reuersus totum se impendit studiis, & orationi ad Deum, à quo bonũ omne firmâ fide, atque amore non dubio sperabat. Et suis solis viribus, aut qualicumque industriæ suæ non confisus, imi-

ta-

tatus doctorem gentium; alios accersiuit subsidiarios ad propitiandum Deum, *vt adiuuantibus ijs in oratione pro illo, ex multorum personis, eius, quæ in illo erat donationis, per multos gratiæ agerentur*. Inter alios RR: Adm. Patres Societatis Iesu literis compellatos orauit, suis precibus eum vellent non vulgariter commendatum habere, plurimis & suum in eos affectum testatus, & eorum labores in vineâ Anglicanâ, siue hos, suâ sub curâ, & institutione positos, ad militiam Christi sedulo formarent, siue illis, in certamine constitutis operâ non segni, adessent; siue omni sese discrimini pro re catholicâ offerrent. 2. Corinth. 1. 11.

Atque his alijsque intentus pietatis operibus: *quibus*, (vt inquit, Anonymus in narratione mortis illius) *ad certamen se præparans, socios catholicos incarceratos multum suâ conuersatione ædificauerat*: cum Domino Ricardo Neoportio, siue de Nouo Portu, venerando sacerdote e clero, quem vocant, seculari, iterum ob fidem proscripto, traductus fuit e custodiâ Atriensi, (vulgo Gatehowsæ) ad carceres Nouæ portę, (siue Newgate) vt causam diceret in vicino prætorio comitijs proxime habendis. Quæ quoniam alio forsi- Anonymus in narratione mortis illius.

tan more, quam cætero in orbe fiunt, fas mihi in gratiam lectoris, rerum noſtrarum imperiti, de formâ eorum in actionibus criminalibus nonnulla præmittere.

Cauſarum in Angliâ capitalium iudicia, non iudicum commodo, aut arbitrio, carcerumuè fœcunditate, ſed ruri bis, Lõdini quatet in anno exerceri ſolent, ad hunc, quantum ad noſtrum inſtitutum attinet, modum. In aulâ ſeu prætorio, quingênum, aliquando plurium capaci, erigitur tribunal, cuius partem eminentiorem occupant iudices quæſtionis, & præſtantioribus iureconſultis, quos ipſi *ſeruientes ad legem* vocant, ſelecti. Illis aſſident primariæ nobilitatis, aut dignitatis viri. Commentarienſes, actuarios, & notæ minoris adminiſtros iuſtitiæ loca inferiora habent; plebe, & quos vel ſua curioſitas, vel amicorum diſcrimen, aut negotia eò adducunt, reliquam aulam implentibus. Stans ad ſepta reus, tanto populo ſpectante, & momenta cauſæ audiente, atque pro captu librante, accuſatur, examinatur, abſoluitur, vel damnatur.

Eò, delictum, cuius arceſſitur, quod

fieri-

fieri pene ſemper ſolet, inficiante, ſeque cauſamque ſuam permittente Dei, & populi iudicio, nominantur duodecimuiri, qui auditis, quæ intentat petitor, teſteſq. pro teſtimonio dicũt: quæque ipſe reus ſiue ad horum labefactandam fidem, ſiue ad accuſationem illius diluendam in ſui defenſionem adducit, in vicinum cõclaue diſcedentes, patrauerit necne crimen obiectum, diſcutiunt. Illis poſteâ redeuntibus ad repagula, & eum pronuntiantibus reum, vel non reum; crimen, putâ, intentatum feciſſe, vel nõ feciſſe, iudex nigrum Θ, vel T literam ſalutarem præfigit, damnat, inquam, vel abſoluit.

Non abſonus profecto modus procedendi, atque ad corruptelas iudicii amoliendas non ineptus. Non enim abditiori atque obſcuriori cubiculo, ſub vnius iudicis & actuarij inuidiâ aut gratiâ, vel laborat innocens, vel nocens ſibi ſpondet impunitatem; ſed omnia publice, tanto populo inſpectante peraguntur. Verumenimuero aliquid videtur deſiderari in duodecimuiris, qui, vt inquit Thomas Smitheus, *plebeij ordinis homines*, non ſemel artifices, vt plurimum iuris ignari, iudicio & doctrinâ ſæpiſſimè non aſſurgunt ad

Thomas Smitheus de Repub. Anglicana lib. 3. c. 2.

dignoſcendum, quo in puncto quæſtionis cardo vertatur. Præſertim cum eodem Smitheo teſte, *coram iudicibus de iure primũ inſtituitur diſputatio, & omnes fere actiones, ſiue capitales ſiue ciuiles fuerint, eó referuntur, donec tandem ad factum aliquod perueniatur à duodecimuiris examinandum.* Idem lib. 2. c. 16. Cum enim factum, contrario, atque alijs in regionibus, vſu, à Iure, vel dependeat, vel connectatur cum eo, ipſi iuris ſæpiſſime inſcij, quomodo poſſint illud recte diſcernere non video. Hinc euenit, vt iudex illud proponat, explicet, inculcet, manſumque quodammodo ingerat illis in conclaue ſecedentibus, atque accipientibus illud quam ſæpiſſime ab ore illius velut ab oraculo. *Vbi ſatis peroratum eſt*, inquit Thomas Smithæus *reſque teſtibus confirmata, iudex ſub verborum compendio propoſita a iureconſultis*, (nempe ſi actio ciuilis, ſi vero criminalis à petitore, & reo) *in vtramque partem argumenta duodecimuiris alte à capite repetit, teſtium dicta commemorat, rurſuſque facti ſpeciem inculcat.* Idẽ ibid. lib. 3. c. 1 Ipſos præterea ſi non pronuntiarint, quod ille exiſtimat de iure pronuntiandum, pecuniâ mulctare poteſt, publicæ ignominiæ notâ afficere, atque in carceres conijcere; prout factum non ſemel Smithæus,

vbi

vbi ſupra, teſtatur. Vt mirum non ſit, nec infrequens, quò ille inclinat, ipſos ferri cadereque præcipites. Vt videbimus euenisse in hac causâ, quam narramus P. Mauri, quem, præiudicio à iudicis, atque eorum, qui illi aſſidebant, voce deſumpto, nullo contra eum inſurgente delatore, teſte nullo, contra formulas diuini, & humani iuris reum pronuntiarũt.

Sed manum de tabulâ, nè huius libertatem cenſuræ luam, ſi quando mea fata ob fidem, & ſacerdotium, Deo volente, diſceptauerint.

Ab ipſiſmet Iudicibus ſacerdotij accuſatur: D. ſuperintendentem, eum præ cæteris vrgentem, vellicat, quod cum Epiſcopus haberi vellet, cauſis capitalibus ſe immiſceret: condemnatur: fatetur ſe familiæ Benedictinæ monachum, & ſacerdotem: ſcribit ad ſuæ gentis, & Ordinis monachos Duaci commorantes.

CAP. VI.

DIES iam aderat comitijs habendis, iuſſuſque in horam tertiam pomeridianam, cum Domino Richardo de Nouo portu ad ea ſe præparare, dolorem, quem fundendi pro Chriſto ſanguinis auidus conceperat e communi famâ diuulgante, nullum in ijs ſacerdotem morti adiudicãdum, facile excuſſit. Intellecto enim, Dominum ſuperintendentem ijs adfuturum, perſuadebat ſibi, hominem, quem grauẽ infen-

infensumque expertus fuerat, nihil omissurum eorum, quæ precibus, vel authoritate iudices possent inducere ad eum morte damnandum.

Neq. eum sua opinio fefellit. Horâ enim præstitutâ, adfuit Dominus Superintendens, animo in cædem illius, vt postea patuit, obfirmato, & duobus primarijs Iustitiarijs (quos appellant) Prætori, & Syndico Londinensibus pro tribunali assedit.

Euocatus e carceribus ad comitium, simul vinctos auitæ fidei cultores, ad socias inuitatos preces, atq. enixe rogatos, deum ipsi vellẽt ancipiti cõstituto arena propitiare, blãde ãplexus, forti firmoq. animo, vultuq. cõstãti, qui omni in re, omniq. fortunâ sẽper illi idẽ fuit, ad subsellia profectus est. Iussus ad septa procedere manũque reorũ more attollere, manum sustulit, reum se esse negauit. Interrogatus de sacerdotio, neq. fassus illud, neq. diffessus, vbi inquit, delator, qui id asserat? vbi testes, qui deponant? Edwardo Coquo, primario Iustitiario, replicante, in casu *Præmunire* (lex ea est, quæ ab eà incipit voce, precipuo in vsu contra catholicos) sufficere ad reum condemnandum si crimen nõ diffiteatur: Esto, inquit, ita sit in casu *Præmunire*:

nire: iâm vero agitatur de vitâ & morte, quæ ſecundum allegata & probata, vt iureconſulti loquuntur, ventilari debent.

At, inquiunt Iudices, cum intercedente legato Sabaudiæ, rex ſacerdotes nonnullos vinculis relaxaſſet in exilium mittendos, ijs accenſus, eo facto teipſum ſacerdotem confeſſus es, & non dubio capitis periculo redijſti. Optimè quidem, reſpondit ille, ſi numerũ eorũ, quos oratores Principũ nonnũquam petere ſolent e carceribus dimitti, ſoli ſacerdotes explerent. Accidit enim non semel vt nullo ſacerdotio initiati, ſacerdotum ſub nomine deliteſcant eo beneficio vſuri. Fateor proinde, amicorum nonneminem albo, cuius meministis, me inſcripſiſſe, at ſacerdotem me ascripſiſſe nego. Neque vnquam; eſſem necnè, aut à me petitum fuit, aut de me profeſſus ſum: neque ego, nec meo quiſquam nomine, ab exilio, quod vocatis, me non rediturum ſpopondit.

Præ cæteris illi infeſtus erat Dominus Superintẽdens; cui ille, veſtrarum potius eſſet partium ſilere, cum hominem veſtri muneris & dignitatis, qui ſe vocat Epiſcopum, maximè dedeceat iudicijs capitalibus ſe non delegatum immiſcere.

Ni-

Nihilominus ille vrgebat; ipsum, dum Grauisendâ Londinum cymbâ transferret se, ne mox capiendus detegeretur, proiecisse in profluentem Thamesim sacculũ ferâ clausum, qui postea à piscatore inuẽtus Archiepiscopo, (vt eum appellant) Cantuariensi oblatus fuit. In eo, præter horarias preces, numismata, & cruces, charta quędam reperta facultatem conferebat Missam supra & subtus terram celebrandi. Vnde arguebat, ipsũ sacerdotem esse. Ad quæ ipse, fuerit, inquit, ea charta, concesserit facultatem celebrandi; at cui? sacculo ne, an alteri? nam si meum nomen in eâ non fuit, quâ infertur consecutione facultatem illam concessam mihi? me sacerdotem esse? me læsæ maiestatis, mortisque reum? Ergo poterit Dominus Superintendens argumentum hoc in sacculo recondere, atq. aliud expromere e perà.

Eo autẽ peruicacius adhuc cõtendente ipsum sacerdotem esse, vicissim petijt, an ille esset sacerdos? illo respondente, se non esse, si non est, infit, sacerdos, ergo neque Episcopus, vt præ se fert, & cupit audire. At, at, replicat D. Superintendens sacerdos sum, sed non sacerdos missificãs.

Cui ille, si sacerdos est, sacrificans est; sacerdos enim cum sacrificio, necessitudinẽ habet indiuiduam. Si autem sacrificans, ergo & missà faciens; nam quod vos sacrificium appellatis, Christianus orbis appellat missam, præter quam sacrificium in lege Christianâ reperire non est. In terminis igitur luditis, & illuditis populo, cum sacrificium fatemini, negatis missam. Ac proinde, cum sacerdos, vt fatetur, missificans non sit, neque sacerdos erit sacrificans; Si non sacrificans, neque erit sacerdos. Si autem sacerdos non est, profecto neque esse poterit, neque haberi debebit Episcopus, prout esse, & haberi prætendit.

Cum autem duodecimuiros intueretur, qui ex vtrinque prolatis debebant pronunciare, esset necne sacerdos: conuersus ad iudices, dolco, inquit, causæ huius cognitionem tam imperitis hominibus committendam. Atq. vnum ex ijs digito commonstrans; iste, inquit, cui e cingulo pera dependet fabri instar, aut cerdonis ærarij, cum socijs suis, rerum forensium quam insolens rudisq.? quam ineptus ad sententiam in causà huius momenti proferendam? Imò qui, sacerdos

mas

mas an mus exiſtat, propemodum ignorat.

Et duodecimuiros alloquens, ægre ſibi eſſe dixit, eos ſuæ mortis reos futuros. Animaduerterent igitur, hic non iudicium eſſe, ſed coniurationem in illius mortem. nam cum e lege diuinâ, & humanâ, omni in recto iudicio eſſe deberent actor, teſtes, ſi neceſſarij, reus, & iudex; hoc in ſuo nullum actorem, nullum teſtẽ adeſſe, ipſismet iudicibus omnem partem implentibus, neque aliud adducentibus, à meris leuibuſque coniecturis, & præſumptionibus, quas ipſe iam infirmauerat. Illi autem, cum non ex ijs, ſed ſecundũ probata ſolide pronuntiare deberent, quid faciendum de iure eſſet, mature perpenderent, ne morte ipſi iniuſte irrogatà, ſceleris conſcientiâ agitarentur, & innocẽtem ſanguinem iuſtiſſimus iudex Deus ab illis requireret. Sed illi, expoſito a iudice quid iura ſtatuerent in ſacerdotes, quibuſque argumentis conſtabat ipſum ſacerdotem eſſe, in proximam cameram ab legati ad conſultandum, poſt breuiſſimam morulam redeuntes, ipſum reum eſſe renuntiarunt.

Et ne nos etiam videamur hæc aſſerere

sine teste, quod in iudicibus quispiam fortasse culpabit, citabimus nobilem Gallum in suâ huius tragediæ relatione ad Auditorem Illustrissimi Nuntij Galliarum dicentem pro testimonio hunc in modum.

Nobilis Gallus in suis ad Auditorē Illustrissimi Nuntij Galliarū.

Nemo cogitet, illum cum ad tribunal staret crudelis sententiæ expectatione perterritum, Nequaquam; puriori erat conscientiâ, quam ut timeret, atque animo tam placato, vt dixisset quis, eò illum adueniße, ut laudes laureasque reciperet. Examinatur quidem, sed perfunctorie, &, vt aiunt, pro formâ, vt videretur vmbratilis iudicij formulis satisfactum. Iam enim iudicatus erat. Quippe cum illi eßet negotium cum hominibus, qui suâ putabāt intereße eum morti addicere, non debebat iustitiam præstolari, sed quam posset male affecta in eum potestas vindictam effundere. Res fuit hactenus inaudita, illum à nullo delatum actore, nullis probationibus conuictum, solâ suspicione, quod eßet sacerdos, (quod hic crimen læsæ maiestatis appellant,) iudicio duodecimuirorum, hominum pari insciti atque malitiâ, capitis damnatum fuisse. Quo conscientiæ angore, tam iniquam sententiam pronuntiarint, cogitandum relinquo, atque suo mox exemplo docuit Episcopus Londinensis unus e iudicibus, egressus e comitijs plus Oreste furijs agitatus, atque homine proxime

iu-

tumulando magis pallidus, & exanguis.

Ille auditâ capitali sententiâ, sequeq; declaratum mortis reum, in genua prouolutus altâ voce dixit *Deo gratias:* nuntium mihi exoptatum magis, magisue gratum, nullo vnquam tempore accepi. Conuersus dein ad populum: hactenus, inquit, me sacerdotem confessus nõ sum, vt suus esset legibus & stilo curiæ locus; constaretque, nũ vellent iudices, petitore nullo, nullo teste, solis præsumptionibus & coniecturis me condemnare, quod cum factum ab illis; ad Dei omniumq. cœlitum honorem, cõfiteor me ordinis S. Benedicti monachum, & Romano-catholicum sacerdotem. Vos autem testes estote precor, nullum in principem, patriamue crimen à iudicibus obiectum mihi, solum ob sacerdotium accusato, solum ob sacerdotium condemnato.

His peractis, cum hora dimittendi curiam adesset, dilato in sequentem diem examine Domini Neoportii, iudices discesserc. Ille autem ad ergastulum reductus, P. Hurstio e Societate Iesu, quem supra laudauimus, testante, sicut euocatus ad comitia ad dicendam causam, tam constanti, impertutbatoq. vultu, atq. si res

sua

sua, non fuisset agenda processerat, ita reus iam declaratus reuersusq. ad carceres, ac si dictum, factumue contra ipsum nihil fuisset, altum silens, seque in cubiculum recipiens, totus in oratione fuit vsque ad horam cœnæ. Ad quam more solito accedens, conuersatusque cum socijs, ne verbum quidem de ijs, quæ ipsi in comitijs acciderant, locutus est.

Sub hæc, superiorem & monachos monasterij S. Gregorij Duaci in Belgio, quid circa se ageretur literis, quarum exempla damus, edocuit.

Literæ. P. Mauri ad superiorem & monachos Mórij S. Gregorij ordinis S. Benedicti Duaci.

Adm. R. P. & fratres plurimum dilecti. Iam tandem aduenit tempus à me expectatum diu, & plurimis votis expetitum. Heri ex ergastulo Atrienſi, ad carceres Nouæ portæ traductus fui, cras ante reges, & præsides ſtiturus. Decretum inferius (iudicum,) quid de me fieri debeat, ita constituit; Decretum uero ſuperius, (cœli) quid velit ſtatuere hæreo dubius ob mea peccata, & indignitatem. Multum me debere fateor R. Adm. P. veſtræ, & toti fratrum conuentui me commendo. Seu vixero, ſiue obiero mortem, me, vti ſpero, præſtabo filium obedientem Deo, ſanctæ Eccleſiæ, & S. P. N. Benedicto. Exiguum tempus mihi ſupereſt, multis negotijs conficiendis, & minus exiguo, vt me præparem tam lon-

gin-

ginquo itineri. Tot occupationes me excusent, oro, apud R. Adm. Paternitatem uestram, & calami defectum affectus suppleat. Dico meum vltimum vale in hoc mundo, firmâ cum spe perpetuâ me societate omnium R.R. uostrarum in cœlo fruiturum. Londini e carceribus Nouæ portæ 26. Maij stilo veteri 1612.

Filius, & frater Vestræ Paternitatis,
& sui Conuentus.

Fr. Maurus Scottus.

Dominus Richardus Neoportius sacerdos e Venerando clero seculari, & P. Mauri in morte socius, duodecim annorum puer proficisci cogitat ad bellum Hungaricum, quod contra Turcam gerebatur, sed postea subductis aliter rationibus, totum se, destinat Vtilitati patriæ suæ: Post septennium studijs impensum Romæ in collegio Anglorum, in Angliam reuersus, captusque, eijcitur in exilium: denuo rediens, denuo cõprehensus, proscribitur: tertio demum remeans, capitur: tribunali sistitur: examinatur: condemnatur.

CAP. VII.

DOMINVS Richardus Neoportius siue de Nouo portu, quâ prouinciâ, quo sanguine ortus fuerit, Neoportius, verũ illi, an commentitium nomen, adhuc me latet, qui

qui hactenus sola potui de illo rescire, quæ in actis P.Mauri commemorantur. Multâ quidem non sunt, ea tamen, quæ clare arguunt virum fuisse magno animo, constantiâ inuictâ, singulari in Deum pietate, & zelo eximio ad propagandam, & propugnandã catholicã fidẽ. Qualiacunq. autem sint, cũ is mihi argumẽtum exiſtat, cui illũ eadem fides., & certamen vniuerũt, nefas esset, ea prætermittere, aut calamo disiociare, quos tanta necessitudo coniunxit.

Et profecto, quanto esset in fidem amore, quantusque olim insurrecturus in illius defensionem, insigne documentum in ipsâ pueritiâ dedit, cum duodennis tantummodo cogitaret proficiscî in Hungariã, nomenq. militiæ dare, vt pars esset illius belli, quod atrox cum Turcâ gerebatur, tantilli corporis vires, maiori animo compensaturus.

Subductis autem postea rationibus, cũ suæ, quam alienæ patriæ, plus se debere, considerasset, fidemque in illâ iacentem ab hæresi proteri, consilio sapienter mutato, se totum illi dedicauit, & fidei in illâ vtilitati. Romam igitur profectus, post septennium studijs impẽsum ad eam mis-

sus, dum strenue rem gerit, capitur, proscribiturque capitis periculo. mox repetens illam, denuo comprehensus, denuo in exilium eijcitur eadem pœnâ. Sed maius erat illius desiderium opitulandi fidei afflictæ, ardentiorque appetitio pro Deo mortis, quam vt quæcunque vel optima vitæ conditio extra eã retinere, vel mortis in eâ pericula deterrere eum possent à reditu. Tertium ad eam reuersus, tertium in carceres coniectus, post septem mensium vincula, ad causam capitis cum P. Mauro dicendam euocatus fuit.

Die igitur sequenti horâ matutinâ iussus ad septa procedere, manumq. attollere, sacerdotium protinus confessus, reum se maiestatis lęsæ negauit, quod fuisset, vel eo initiatus, vel reuersus in patriam. At, inquit iudex, crimen est maiestatis imminutæ, e legum mente morte piandum, sacerdotium suscipere in partibus transmarinis, atque in Angliam redire. Ita forsitan, inquit, arbitrio legum vestrarum, nõ vero legis Dei. Leges vestræ nouæ sunt, atque ad vsum nouæ vestræ religionis, friuolæ autem, inualidæ, & nullæ, vbi legi aduersantur diuinæ, & mandato Christi

sti, *qui legifer noster est*. Cum igitur lex diuina sacerdotium commendet, Christusq. ipse sacerdos sacerdotes instituerit, atque iniunxerit illis legitimâ vocatis authoritate, vt *vt euntes in vniuersum mundum, euangelium prædicarent*, non futilis tantum, sed impia lex erit, quæ sacerdotes damnat, reditum illis ad prædicandum prohibet, sacerdotio initiari crimen esse lęsæ maiestatis declarat. Nullo igitur reatu teneor, quod sacerdos sim, & in patriã redierim, præsertim ciuis illius & regi subditus. Et plane legis vestræ, si me ob sacerdotium iure condemnent lęsæ maiestatis, Christũ ipsum, si in terris versaretur, eodem iure eiusdem criminis arcessere possent, & condemnare. Isaiæ c. 33. Marci c. 16

At, inquit Iudex, primi omnium sacerdotes perduellione in Regem sese commacularunt. Apagesis, respondit ille, nam Caluinistæ ipsum adhuc in matris alueo, cum ipsa illius matre, appositio ad ventrem sclopo, mox relaxando, tollere voluerunt.

Duodecimuiros deinde respectans, quã mihi, inquit, displicet doletq. sanguinem meum his imputari! vos ipsi iudices, vos, qui sacerdotium quid sit, quid lęsæ maie-

statis crimen nostis, de me sententiam ferte; isti vtrumque ita ignorant, vt nefas ducam, tantam illis, aut prouinciam imponere, aut ansam peccandi prębere. Iudicibus autem vrgentibus, id pro more fieri debere, se tandem, ęgrè licèt, permisit ijs, qui post modicam in vicino cubiculo consultationem, ipsum reum denuntiarunt. Sententiam hilari accepit vultu, non alias lætior visus. Nam diem illum, tot materiam votorum, quem tot præstolatus fuerat annos, ad quam diutissime quidem, præsertim septem vltimis mensibus in carceribus detentus, se parauerat, tandem aduenisse, sincerè & seriò exultabat.

Horis pomeridianis ambo ad tribunal reuocati interrogãtur pro more à Iudice, quicquam ne dicendum haberent, quod eluere posset obiecta crimina, aut mortis sentẽtiã ampliare? Ipsis autẽ plura adducẽtibus, cur solũ ob sacerdotium reditũq. in patriã ad prædicãdũ Euãgeliũ (nullius alterius criminis postulati) nõ deberent legibus, diuinæ legi contrarijs dãnari, silentiũ imperauit. Et quia magnâ cum fiduciâ, animoque mortis impauido, sese causamque suam defenderant, obiecta diluendo for-

fortiter & cum libertate; sumptâ inde occasione, populo vituperandos proposuit velut omnes modestiæ fines prætergressos, neque eum præ se ferentes animi submissionem, quæ eos decebat eo in consessu, in quo alij eâ fuerant vsi. Ac tandem decretoriâ in eos tulit sententiâ, quæ hûc ad modum ferri solet: *N. N. sacerdotio authoritate Episcopi Romani*, (ita Summum Pontificem appellant) *in partibus trasmarinis initiati, redeuntesque ad seminandum falsas doctrinas, & abducendum subditos ab obedientiâ, quam regiæ maiestati debent, & reconciliandum eos Romanæ Ecclesiæ, læsæ maiestatis rei, ad carceres remigrent, & trahæ impositi ad caudam equinam trahantur ad supplicij locum, vbi suspensi dimittantur viui, atque erutis corde & ilibus in quatuor partes dissecentur*. Iniectis mox vtrique manicis, reducti fuerunt ad carceres plectendi sequenti die peruigilio Pentecostes sacro. Et quidem, ni fallor, non incongrue, vt cui sanctissimo, & beatissimo spiritui debebant virtutis meritū, salutis exitum, cum perenni gaudio deberent.

Modus supplicij sacerdotibus Catholicis irrogari soliti: eo afficiendi D. Richardus, & P. Maurus trahæ impositi raptantur Tiburnum: P. Maurus oratione ad populum habitâ, seipsum & Catholicos a crimine læsæ maiestatis purgat, eorumque & suam innocentiam declarat.

CAP. VIII.

TIburnum, quod loco supplicij nomen, duobus distat miliaribus ab ergastulo Portę nouæ. Sua illud Anglis Caluaria, sacerdotum & catholicorum occumbentium innocenti sanguine, perinde atque nocentium eorum, qui digna factis recipiunt, rubricatum. Sacerdotes trahâ stramentis, vel storeâ ex vimine stratâ extensi, atque alligati, raptantur ad illud per plateas vrbis, pœnâ graui admodum, & infami. Nã Traha (Italice Treggia) non rotis subuecta, sed repens, & tracta, ad caudam equinam,

nam, propter silicũ, viarumq. inæqualitatem subsultans, corpora eorum, potissimum capita, quæ depressius inclinantur, frequenti durâque concussione affligit,

Appulsi propè patibulum *aspiciunt subiecta oculis expauescenda tormenta aduersus se parata*, lebetes, ignem, secures, *quæ*, vt inquit S Ephrem, *in conspectum callidas hostis adducit, vt terrorem iis incutiat, & in formidinem sanctos vertat, aspectuque ipso ac supplicio rum perterrefactione, lingua eorum non amplius confiteri Dominum Iesum metu præpedita tentaret, atque præsumeret*. Stat sub patibulo currus, quem conscendentibus laqueus fatali alligatus trabi injicitur, sed laxius, vt loqui possint astanti populo; quod illis permittitur prolixè non semel, dummodo nihil proferant, quod reipublicæ possit dãno esse. Orationem ad populum, & preces ad Deum cum absolnerunt, aptato ceruicibus laqueo, currus à carnifice abigitur ipsis in aere pendulis breuissimo tempore. Discisso fune, in terram decidentibus semiuiuis, sensu adhuc vegetis, atque in paratâ mensâ distentis, aperitur venter, quâ parte in virum desinit, atque erutis ilibus coniectisq. in ignẽ, cor non raro palpitans ostenditur populo,

S. Ephrem in 2. SS. Martyrum laudatione

lo, carnifice exclamante, *Ecce cor proditoris.* Caput demum abscinditur, corpusq. dissecatur in quatuor partes mox elixandas, & portis eminentioribus ciuitatis ad infamiam, terroremque aliorum affigendas. Euenit quidem, si quando incidant in Vicecomitem, (qui sententiæ exequendæ præest) humanior m, vt permittatur ijs suspendio mori in ipso patibulo, atque amicis, vt corpora illorum secum referãt sepelienda.

Hanc vltimam scenam, quæ ijs supererat adornanda, ne homines magno animo & libertate magnificentius struerent, ad præueniendũ populi concursum frequẽtiorem, (qui tamen ingens fuit,) visum maturare supplicium, horà sextà matutinà illi præstitutà.

Prodire e carceribus iussi, vltimum dixere vale Catholicis, qui eà nocte adfuerant ijs, magnâ constantiâ, & alacritate se se comparantibus ad certamen, vt eorum se precibus commendarent, & rei diuinæ ab ipsis in carceribus celebratę præsẽtes, facto illis suorum reatuum indicio auriculari, sacrosanctam Hostiam ab eorum manibus sumerent.

Do-

D. Neoportius ridenti vultu egreſſus, manibus ligatis, vti potuit, populo benedixit. Dum autem ſuper traham ſe diſtenderet, P. Maurus iuſſus ab ergaſtulario exuere habitum monaſticum S. Benedicti, quo indutus mori vehementius optauerat, vt cuius eſſet ſodalitii, cum fide profiteretur, & togà reſumptâ ad populum conuerſus dixit, ſe *de bono opere lapidari, iudicari de ſpe, & reſurrectione mortuorum, & propter ſpem Iſrael catenis circundari*: catholicum, & ſacerdotem, ob catholicam religionem, & ſacerdotium mori, non ob perduellionem, aliudue ob crimen, cuius ne quidem poſtulatus in iudicio fuerat, nedum condemnatus. Se integrà semper fuiſſe in Regem, vtpote clementiſſimum, fide, quam nullà vnquam cogitatione commaculauerat. Quinimo continuà prece oraſſe Deum, vt iram & flagella ab ipſo, & regno auerruncaret. Siquc poſſet æternam beatitudinem illi comparare ſua morte, eam ſe, vt iam pro Dei honore, & teſtimonio veritatis, ita pro illius ſalute libenter ſubiturum. Et mox ad ſiniſtram D. Neoportii alligandum ſe collocauit. Toto itinere iacebant profundâ meditatione in ſe reducti haud leui

Ioan. 3. 32. Act. 23. 6. & 28. 20.

tamen, propter frequentes trahę succussus, pœnâ.

Tiburnum cum appuliſſent, P. Maùrus vultum præ ſe ferens lætum, primus currum, fatale pegma, conſcendit, funemq. & patibulum oſculatus, flexis genibus tantiſper orauit. exutis dein, præter induſium togamque, veſtimentis, vt trabe deiectus expeditius poſſet diſſecari, & in pedes ſublatus, cruce, globulis precarijs, quos manu geſtabat, appensà, populo & ſibi benedixit.

Annuente ViceComite, quem popoſcerat veniam alloquendi populum, pollicitus, ſi quid diceret, quod eſſe poſſet offenſioni id omne monitum ſe emendaturum, narrauit locum originis, parentes, ſtudia, ſuamque, poſt multum in veritate indaganda laborem, luctamque, ad fidem catholicam conuerſionem. Subiunxit, vt familiam Benedictinam ingreſſus, ſacerdotio initiatus in Angliam veniſſet, non vt homines à fidelitate ſua in Regem abduceret, ſed S. Auguſtinũ, in cuius et Magni Gregorij laudes ſe diffudit, imitatus, reduceret ad gremium S. Matris Eccleſię. Vt poſtea comprehenſus, ergaſtulo concluſus, in exilium miſſus, Angliam repetijſſet,

tijſſet, atque alia, quæ nos capitibus II. & III. ex hac illius oratione ad populum habita retulimus. Addidit ſe denuò reuerſum, denuo captum fuiſſe, carceribus conditum, poſtulatum in iudicio condemnatum ſacerdotij tantummodo, nullo alio crimine obiecto.

Sed hæc dicentem Vice Comes interpellauit, contumaciæ in Regem, regnumque criminatus ſacerdotes, quos aiebat, verbis proteſtari fidem, factis autem negare. Cui ille, quo id argumento, vel cuius artificio factum, vt Catholicis generatim, ſpeciatim vero ſacerdotibus id imputetur, vt contumaces in Regem exiſtãt, diſputare huius loci non eſt, bene tamen habet, nomen nobis obijcitur, ſed res per Dei gratiam abeſt, quam fieri poteſt, longiſſimè.

Catholici enim ſui eſſe officij ſciũt, *Deũ timere, Regẽ honorificare, & poteſtatibus ſublimioribus ſubdi, pro ijs facere obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones, vt quietam & tranquillam vitam agãt.* Hoc ijs ſacerdotes inculcamus, qui Angliam nõ ingredimur, vt ſubditos à ſuâ in Regẽ fidelitate abducamus, ſed eos præcepto admoneamus Apoſtolico, *principibus & poteſtatibus ſubditos* 1. Pet. 2. 13. Rom. 1 1. Tim. 2

esse, dicto obedire, ad omne opus bonum promptos esse.

Ego autem nihil à me alienum magis esse profiteor, quam hoc crimen, qui conscius mihi non sum, vel minimæ cogitationis, quæ in Regem regiamue prolem, aut concilium priuatum peccet. qui vtinam alterius cuiusuis peccati æquè essem, atque huius immunis sum. Hoc in fide boni viri, iam iam morituri protestor, huius inuoco testem cordium inspectorem Deum, cuius mox tribunali iudicandus astabo. Et cor meum, protinus à carnifice euellendum, & monstrandum vobis, curiosius inspectate, & nullam, vel leuissimã infidelitatis maculã in ea reperietis. Quotidianas preces effudi, vt optimus Maximus Deus maiestati suæ felicitatẽ, sapientiam consiliarijs, regno tranquillitatem, omnibus beatitudinem concederet. Vt si crimẽ læsæ maiestatis existat, Deum pro illius salute interpellare, regno bene precari, cupere incolas ab hęresi ad fidem catholicam reuocare, reuocatos instruere, quid Deo pręstare debeant, quid suis, quid regno, vltroneus fateor maximum me criminosum; qui, vt vno verbo absoluam, paratissimus sum regijs pedibus

me

me subijcere, illique omnem exhibere obedientiam, quam leges Dei, naturæ, gẽtium exhibendam præcipiunt.

At, inquit Vicecomes, quæ debetur patriæ legibus, quibus vos maxime tenemini, non exhibetis. Illæ, ne sacerdotio Romano more initiemini, ne regrediamini in patriam initiati, sub pœnâ maiestatis læsę edicunt; illas ergo reuersi contemnitis, infringitisq. supplicij capitalis tantam ob contumaciam merito rei, merito estis plectendi. Quæso, infit ille, vir chariſſime, vosque optimi ciues, hominibus obedire oportet, an Deo? Deus sacerdotium instituit, homines prohibebunt? quod venerabile, ac sanctum illi, his crimen erit rebellionis? Christus suos misit in vniuersum mundum ad prædicandum Euangelium, sacerdotes ad prædicandum venimus deductâ legitime ab illo authoritate, & reos læsæ maiestatis peragitis? si leges, quæ hæc imperant, iustæ essent, iustè in nos dicto minus audientes ageretis lege, cum autem sint, vt vidistis, contra legem Dei, quo nos argumento ad obediendum illis compellitis, quo iure occiditis?

At

At legibus saltem vestris refractarij sumus? nequaquam sed obedientes; legi Dei, cui, qui morem gerit, dici non debet hominibus refragari. Sed leges vestræ mortem decernunt sacerdoti in patriam redeunti, veluti rebelli, & violatæ maiestatis reo. Esto, decernant, potestatem habeant in corpora. anima tamen Dei est, quæ à Deo creata redempta ab illo, illi obedire debet, ne illius aduersata legibus, illum offendat. Nullo igitur iure, magna autem iniuriâ Catholici, & sacerdotes accusamur infidelitatis, & contumaciæ in leges, qui omnes comparati sumus regibus, legibusq. ab ijs latis, non propter pœnam, sed conscientiam, vt iubet apostolus obedire, earum viuere præscripto, eas sanctas, inuiolatasq. habere, saluo tamen semper honore, salua obedientiâ, quam debemus legi Dei. Hanc enim ne violemus, illas debemus posthabere, atq. anima quæ Dei est, vt Deo obediens, Dei sit, corpus ferro, flammæ, carnificinæ, morti, quantumuis ignominiosæ permittere.

Hic se inferebat minister quidam Prædicans, eumq. hæc dicentem *æquiuocare*, certo certius asserebat. Cui ille, absit à me Domine, absit; nam Deum sanctosque

que precor, vt mihi propitij non sint, si non sincere, atque ex corde loeutus fuerim. Oro igitur te, vt credere velis homini morituro, me ingenio semper fuisse abhorrentissimo ab omni infidelitate in Regem, qui, indole misericordi & maximè benignâ, in mortem meam noluit prius consentire, quam nonnemo, mihi tam notus, atque hic erit sine nomine, cui parcat Deus, ego enim illi ex animo ignosco, summis eam precibus ab illo impetrasset, dico, an extorsisset? Deum postmodum precatus pro Rege illiusque gnatis, & consiliarijs, vt omnes omnibus cumularet bonis, & donaret fælicissima æternitate, subiunxit: Sed quid hæc memoro? cur operosius me vindicare satago à crimine infidelitatis in Regem, à qua, ipsorummet iudicum opinione, tam longe absum, vt nedum non condemnandum me, sed ne arcessendum quidem illius in iudicio existimarint? morior igitur non rebellis regi, sed obediens Deo, catholicus, non proditor, non ob crimen maiestatis imminutæ, sed ob sacerdotium, & Romanam, atque orthodoxam fidem, à quâ non laqueus, non patibulum, non lebetes,

non

non ignis aut secures, mortisue suppliciũ quantumuis horrendum, non quæcumq. tormenta diaboli, me vnquam poterunt diuellere. Hæc ea fides est, quam maiores vestri tot seculis sanctissimè coluerũt, quæ, vt illos ad cælestia transmisit regna, ita vos pariter aliquando euehet, si eam amplexemini. Hęc sola in catholicâ Romanâ Ecclesiâ inuenitur, extra quam nulla salus est.

Datis post hæc duobus aureis carnifici, accipe, inquit, amice, libenter hos tibi dono, atque condono mortem meam. Faxit Deus, vt illius, & tui aliquando recorderis. Amicis, qui proximè aderant currui, alia amoris pignora distribuit, optimâ, inquiens, voluntate hæc elargior, pretiosiora, si habuissem libentius daturus. Sed in his, neque affectum debetis, neque spem vestram collocare, sed in æternis bonis, quæ solo in cælo reperiuntur. Actis demum gratijs Vicecomiti, quod diu, libereque loquentem sua sensa ad populum, tam benigne patienterque tulisset, Illustrissimo, atque Excellentissimo comiti Arundelio prope astanti, qui hæc postridie narrauit Regi, vt ferebatur ijs indolenti, alijsque

que illustrissimis, & nobilissimis viris, & spectatoribus, quod tanto suo incommodo voluissent sui esse testes certaminis, seque, suumque ex hac vitâ exeuntis agonem seriò, impensiusq. commendans catholicorum, qui aderant, orationibus, alacri, & tranquillo supra fidem animo (vt retulit, qui præsens adfuit,) morti occursurus conticuit.

D. Richardus Neoportius exponit rationes vitæ suæ: vindicat se a crimine læsæ maiestatis obiectæ; magno fertur desiderio patiendi mortem: abacto curru, cum P. Mauro fatali trabi appenditur: vterque deiectus exenteratur.

CAP. IX.

HÆC dum peroraret P. Maurus, Dominus Neoportius, postquã fategisset errantem adhuc inter protestantium greges fratrem ad Ecclesię ouile reducere, totus orationibus intentus fuit. Currum deinde subiens, & P. Maurum complexus, Euge, inquit, *hac est vera fraternitas*, honorificentiori in loco non potuimus conuenire. Donet Deus, vt tanquam viri boni moriamur. Actis carnifici gratijs, veluti de præstantissimo munere, ab eo mox recipiendo, precatus Deum est, vt illi ignosceret, gratiamque donaret, vt posset ab erroribus, in quibus versabatur, resipiscere,

re, atque impetratâ potestate loquendi à Vicecomite, hunc in modum exorsus est.

Duodennis adhuc puer proficiſci decreueram ad bellum Hungaricum, vt ſanguinem vitamque fidei orthodoxæ contrà Turcam defendendæ impenderem, ſecũdæ autem cogitationes mihi ſuggeſſerunt patriæ meæ vtilitatem. Conſidetabam enim, fidem etiam in illâ periclitari, eamque mihi potiorem eſſe debere alieno regno. Honeſtius preterea videbatur, homines, Eccleſię & Deo mortuos, ad vitã, quæ in Chriſto eſt, reducere, quam barbaris morti tradendis operam nauare. Cumq. alia non deeſſent argumenta, quæ ad iter Hungaricum me propellerent, dubiuſq. hererem, in vtram me partem darem, ad Angliam me inclinarunt exempla duorum ſacerdotum, quos examinari, & condemnari eodem in loco videram, in quo, lata in me ſententia fuit. Hæc, inquit Vicecomes, tibi damno fuerunt, fileas ea, ne alijs pariter ſint nocumento,

Proinde ſubiunxit, Romam profectus, poſtquam in Collegio Anglorum ſeptennem operam ſtudijs impendiſſem, miſſus à Summo Pontifice, in Angliam veni, non

vt ſubditos ſuæ maieſtatis à ſuo ſubtraherem obſequio, ſed attraherem ad antiquã chriſtianam & catholicam fidem, authoritate S. Sedis in eâ plantatam tempore primúm Lucij regis, ac poſteâ regis Ethilberti à S. Auguſtino ordinis S. Benedicti monacho. Poſt aliquot annorum in hac vineâ labores, captus fui, carceribus mãcipatus, & demum in exilium miſſus. Et quidem fortuna benignior ad commorandum me inuitabat, ſed omnibus Angliæ, in quam tanto ferebar amore, poſthabitis, denuo redij. Denuo autem comprehenſus, atq. exilio mulctatus, blandientem rursus fortunam, & pinguiori vitæ conditione conantem me irretire neglexi, vt meæ me patriæ totum conſecrarem. Tertio reuerſus, tertio interceptus fui, carceribus Nouæ portæ conditus, atque à iudicibus condemnatus de ſacerdotio, quo fateor me inſignitum.

Quare, inquit Vicecomes, proſcriptus redijſti? Dicam, inquit, propter obedientiã, quia miſſus ad prædicandum, obedire debui mittenti, & propter debitam patriæ meæ operam, vt illam, docendo, & prædicando, ab eâ vindicarem calamitate, quâ oppreſſam videbam, firmâ ſpe voti conſequen-

quendi, annuente, & adiuuante Deo.

Nequaquam, inquit Vicecomes, sed venisti, vt factiones institueres, turbasque cieres in regem. Cui ille, veni, vt me, opponerem hæresi, supponerem autem regi. Manifesta enim calumnia est, nos sacerdotes rebelles esse, contumaces, aut offensæ maiestatis reos. Ad me quod attinet, sacerdotii solius, non criminis cuiuspiam in iudicio condemnatus fui. At certe cuiuis alteri si obnoxius fuissem crimini, illud commemorassent iudices, illud mihi obiecissent, ob illud pronuntiassent morte mulctandum.

Neque eo tantum animo semper fui, vt me continerem intra pomœria obsequij, quod humillimi, & fidelis serui, & subditi suæ maiestatis proprium est, sed præterea vt amolirer, quantum in me esset, omnes in eum dolos, machinas, & conspirationes, quas protinus, vt resciuissem, detexissem illi, suisue; tantum abest, vt voluerim subditos illius à suo in eum affectu, & obedientiâ alienare.

Quinimo, tametsi Catholici graui sub persecutione gemant hodierno die, illis tamen, quibuscum contigit me conuersari, vt Cæsari redderent, quæ Cæsaris essent,

sent, omnemque illi deferrent obedientiã, quam subditus regi debet, atq. à Deo præceptã Ecclesia catholica inculcat, tũ serio commendaui, atq. alia opera vlla, actionesue christiano homine dignas. Paratus ipsi præstare, quicquid est obsequij à legibus diuinis, naturæ, gentium, ecclesiæ iussum, ipsumq. quantum fas licitumq. sacerdoti, defendere.

Non hæc ingero, vt mortem, deprecer, aut precer vitam, sed me ipsum sacerdotesq. vt liberem à calumniâ infami, quâ inimicorum astu, & iniquitate apud populũ laboramũs delusum, persuasumq. nos rebelles proditoresque esse, vt rebelles, proditoresque plecti. Atque, vt optimi ciues cognoscant, non ob crimen læsæ maiestatis, quod nobis falso imponitur, nos occidi, sed ob sacerdotium, &, quæ sacerdotẽ ex instituto optime decet, causã.

Pro hac vt mortem obirem, nunquam me existimaui dignum, iam vero cũ Deus infinitâ suâ bonitate illud mihi concesserit, ingenti fiet gaudio, & exultatione meâ, qui tam cupidus illius sum, vt si haberem tot vitas, quot capillos, vitasque omnium creaturarum huius mundi, atque angelorum, & sanctorum in Paradiso, om-

omnes, si fieri id posset, lubens profunderem pro testimonio, & honore huius causæ, pro quâ debeo mori.

Docere incœperat, extra Ecclesiam catholicam nullam esse salutem, sed plura loqui prohibitus, cum gratias egisset Deo, quod eum dignatus fuisset hac morte, cuius semper fuerat cupientissimus, exclamans, *quid mihi est in cælo, & à te, quid volui super terram, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum,* finem dicendi fecit. Psalm. 72.

Iussi ambo ad mortem se accingere, catholicis, qui aderant benedictionem impertiti, eorum vicissim orationes efflagitarunt. Alter mox alterum suos confitentem reatus absoluit, atque in alterius amplexũ ruit. Atque in humiles preces vterque demissus, se hostiam Deo obtulit, ut deprecatus, eam vellet gratam esse iubere, & pro nomine illius decertantibus adesse. D. Neoportio altiori voce clamante, *quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi, calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo. Domine Iesu suscipe spiritum meum.* Psalm. 115 Act 7. Lucæ 23. P. Maurus autem, *In manus tuas Domine commendo spiritum meum:* abacto curru, suspensi fuerunt. Dominũ Neoportiũ de trabe, viuum adhuc deturbatum erutis corde, &

ili-

ilibus exenterarunt, & capite abſciſſo, corpus in quatuor partes diſſecuerunt. Interim in ipſo patibulo ſuſpendio obierat P. Maurus, cui pariter inteſtinis euulſis, & corde palam oſtenſo à carnifice, clamitãte *ecce cor proditoris*, caput præciſum, corpuſque in partes diuiſum fuit.

Carnifex illorum membra, quæ iuſſus fuerat ſub facinoroſorum corporibus alte defoſſa recondere, ne facilè poſſent auferri ab ijs, qui optime ſciebant, quam ſpectabilis mors vtriuſq. fuiſſet, acceptis pecunijs, permiſit amicis, ea ſecum, ingens ſolatium, auecturis.

Et tale cum hæreſi certamen, inſtituerunt D. Richardus Neoportius & P. Maurus Scottus, cupientiſſimi, quam perpeſſi fuerũt, mortis, quam plurium votorum vtrique materiam, ſumma vtriuſq. voluptate conceſſam à miſericordi Deo, fortiſſimo vterque animo ad Dei honorẽ ſubijt, gratâ catholicorum conſolatione, fideiq. honore, & incremento, *ſequamur in quantũ poſſumus eorum fidem, ſectemur animi virtutem, quâ terrena, & præſentia reſpuentes vim regnis cœleſtibus intulerunt.*

S. Eucherius in homil. de S. Genneſio.

In-

Luculentum argumentum diuinæ in-
Angliam benignitatis, atque illius
ad fidem, tanto postliminio, reditus, tã
lubenti fortique animo mortem, in-
cà in odium fidei illatam, passos fuisse
tot nobiles laicos, diuersarum fami-
liarum religiosos Viros, & sacerdo-
tes è clero seculari; quorum Virtu-
tem author prosequitur, Eminentis-
simi Baronius, & Bellarminus lau-
dant, SS. Congregationes sanctæ
Romanæ, & Vniuersalis Inquisi-
tionis & SS. Rituum cordi habent;
Romani Pontifices commendant, nul
la ætas tacebit.

CAP. X.

FAteamur oportet, regnum Angliæ ingens argumentum fuisse bonitatis dei, *qui semen ipsi reliquit, ne tanquam Sodoma esset, aut Gomorrhæ similis.* Isaiæ c. 1. semen, inquam, quo firmata, fœcundataque semper fuit Ecclesia ab eo, qui sanguine illam

suo fundauit, desponsauitque, sanguine martyrũ fœlici propagauit incremento, prædixitque per Ezechielem prophetam, sanguine duraturam. *Et dixi tibi, cum esses in sanguine tuo: viue: dixi, inquam tibi, in sanguine tuo viue, & multiplicatam quasi germen dedi te. Neque* enim *minuitur persecutionibus Ecclesia, sed augetur, & semper dominicus ager segete vberiori vestitur, dum grana, quæ singula cadunt, multiplicata nascuntur.*

Ezechiel. c. 16.

S. Leo in serm. 1. de in fest. ss. Apostolor.

Hoc semine, cum steriles auenæ hæreseos dominarentur, atque in fœlix lolium impietatis suffocare progrederetur segetes salutares, Ecclesiæ ager Anglicanæ respersus, copiosos manipulos in superna horrea congregandos protulit, spemque non dubiam fecit, purissimum locuplete vsurâ triticum, euulsis denuo zizaniis, nasciturum. Nã Eminentissimo bonæ mem. Cardinale Alano testante, *Vbicunq. Deus pro eius nomine fortiter moriendi gratiam largitur, lætum suæ misericordiæ præbet signum, ostenditque se locum illum, & populum non desertum, cui tantam, tamque sublimem benedictionem impertit; sed aut molliturum corda principis, & magistratus, aut copiosas ad tolerandum suppeditaturum vires, donec suæ diuinæ maiestati, aut concedere tranquillitatem, aut totius regni ad fidem con-*

Card. Alanus in admonit ad Anglos cathol. im pref. Augustæ Treuirorũ 1588

conuersionem visum fuerit. Huic semini, sanguini, inquam, multiplicando inuicta iugula præbuerunt nobilissimi laici, viri fœminæque. Neque enim sui Angliæ defuerunt Tobię, *qui in* hac fidei *captiuitate*, posthabitis dirissimis edictis, vitæque, & fortunarum periculis, *viam veritatis non desererent*; sed cum alii irent ad *vitulos aureos, quos fecerat Ieroboam*, ad templa, inquam, hæreticorum, vt regiis parerent mandatis, *pergerent illi ad templum Domini*, deum rite, & purè in Ecclesiâ catholicâ adorantes. Non Sunamitides, quę cœnaculum, lectū, mensam, sellam, & candelabrum prępararent Elizæo; sacerdotes nempe ob fidē proscriptos, & morte, si caperentur, mulctandos, patribus ipsæ fatis, consumendæ, hospitio excíperent, fouerentque: Non Priscæ, & Aquilæ cum Onesephoris, *qui* sacerdotum *adiutores*, pro sacerdotibus *suas ceruices supponerent*, atque eorumdem *catenas tanto* suo discrimine *non erubescerent*, *sed refrigerarent*. Non Abrahami, qui sequentes Deum, e terrâ suâ, cognatione suâ, & domo patris sui egressi, bonis omnibus sponte cesserunt, ad sacrificandum Isaacos suos, & quicquid charum esse, aut dulce poterat, propter deum paratissimi.

Tobias c. 1.

2. Ad Timoth c. 1. Ad Rom c. 16.

Ad Hebr. c. 12. Non illi demum, *qui currentes ad propositum certamen, atque aspicientes in consummatorem Iesum, sustinuerunt crucem confusione contemptâ.*

Nec parcè, aut timidè seminarunt illud religiosi diuersarum familiarum viri, qui in Anglicanam messem legati, post multos in eâ excolendâ labores; totas sibi permiserunt aperiri venas illi rigandę. Vidit suos hoc in cælo S. Dominicus, face ac stellâ, doctrinâ & vitâ cum illuxissent, sãguine pluentes, vt agrũ corruptis humoribus hæreseos macilentum impinguarẽt. S. Franciscus vidit sacra illius ædificia, actis ab impietate cuniculis, collabentia sustentari à suis, & ductâ cruore fossâ muniri. Vidit Sanctus Ignatius suis, igne cælitus misso feruentibus, dum educãdis huic agro colonis, proferendis illius pomœriis, inerti illius glebæ lætâ vbertate ditandæ toti incumbunt, sudores, & sanguinem, quos scaturigine alibi non parcâ emittũt, hic prodigâ ebulliisse. Vidit demum S. Benedictus suos antiquo insudantes operi, & vineam à se plantatam, cultamque diutissime, iam vero syluescentem multo repurgantes conamine, sanguine fœcundantes.

Sed

Sed clerus, quem vocant, secularis illum, præ cæteris copiose effudit, ingenti beneficio fidei, suâ gloriâ, aliorum applausu, *cunctorum mortalium*, vt Sixtus V. æterni nominis Pontifex ait, *admiratione* quidni enim dicamus admirari alios, atque applaudere, cum accipiunt iuuenes semper ingenuos, nobilesque, summo sæpe loco natos, relictis patriâ, parentibus & patrimoniis frequenter opimis, iuribusque primogenituræ in alios non semel trãslatis, ad sacram hanc militiam conuolare, magno desiderii affectu, & spei dulcedine, non sacerdotiorum dignitatumue, quæ alios quandoque ad eam, forsitan, prolectant, sed squallidi carceris, laquei ignominiosi, truculentæ mortis. Sixtus V. dat Romæ 3. non Septembr. 1586. an. Pont. 2.

Intentant aduersarij, quæ Apostolus sanctis inflicta commemorat *ludibria, verbera, vincula, carceres: tentant, occidunt secant mortificinia eorũ*, ne quid desit terrori, *escas ponunt volatilibus cæli*. Et antiquo hæreseos dolo, atque artibus fraudulentis Iuliani, & Valentis Imperatorum, *uim ipsi dum afferunt, ne afferre videantur*, & sacerdotes *perferentes supplicia tanquam sontes, & facinorosi cruciatu afficerentur*: diris & repetitis pro- Ad Hebræos c. 11 Psalm. 73. Nazianz. orat. 3. & 32.

gram-

grammatis edicunt, sacerdotiũ romano ritu susceptum, crimen esse maiestatis violatæ, sacerdotesque proditores, faces rebellionis, & busta communis patrię. Vt optime in illos illud B. Ambrosij videatur quadrare; *Cum nihil rapuerint, nullum violenti oppreſserint, nullius sanguinem fuderint, nullius torum putauerint esse violandum, nihil legibus debeant, grauiora tamen latronum sustinere coguntur supplicia. Qui loquuntur iuste, & non audiuntur; loquuntur plena salutis, et impugnantur; apud impios & infideles impietatis arcessuntur, cum fidei sint magistri.* Ipsi nihilominus honoris, & vitæ naufragium interitumque passuri, duplicique ob id laureâ donandi, hæc omnia præter habentes; eâdem alacritate, eodem impetu ad hanc arenam prosiliunt, atque ambitiosus quispiam ad aulam, ad honores, ad dignitates. Illâ videlicet galeâ adamantinâ tecti, quâ tutus ille, quem *non tribulatio neq. angustia, non fames aut nuditas non persecutio, aut gladius, non mors aut vita potuerunt separare à charitate christi.*

S. Ambrosius in Psal. 118.

Ad Roman. c. 8

Narrat Eusebius, *mirandam supra modum alacritatem, vimque reuerâ diuinam & singularem animi propensionem eorum, qui in Christo crediderunt. Simulatque enim sententia contra priores*

Euseb. lib. 8. c. 8. & 9.

priores pronuntiata fuit, alij aliunde ad tribunal iudicis prosilire cœperunt, seque christianos confiteri, acerbitatem, & multiplicium tormentorum modos pro nihilo putare, absque metu & terrore libere pro religione loqui, cum gaudio denique, risu, & lætitiâ, extremam mortis sententiam excipere, sicut psalmos, hymnos, & gratiarum actiones in Deum totius mundi conditorem, quoad extremum spiritum edidissent, lætis animis decantarent, Testisque est Tertullianus, *cum Antoninus in Asia persequeretur, omnes illius ciuitatis christianos ante tribunalia se, manufacta, obtulisse*. Ita illi generositate non impari, cum accepissent, omnia crudelibus in sacerdotes edictis perstrepere, illos rebelles regi, patriæ proditores, maiestatis perduelles, aquâ & igni interdictos ad pœnam deposci, eosque vniuersos, qui eos reciperent eiusdem criminis reos, eadem pœna plectendos: atque ex illis, hos viderent exilio eiectos, vt stipe emendicata crumnosam traherent vitam, alios que misero aspectu terrerent; illos audirent carceribus conditos, vinculis coarctatos, squallore enectos, equuleo extensos, tormento exercitos, distractosque; alios in crucem actos, demissos semineces, atque integris adhuc sensibus dissectos, acriori

Tertull. in scapulam cap. vltimo.

con-

contentione in victoriam incumbentes, feruentius solito arenam popoſcerunt, atque expeditionem in hæreſim, vt eam, vel pugnando vincerent, vel moriendo triumpharent.

Card. Alanus apolog ſeminar. Ang. aduerſus edictum regiũ pag. 267. impreſſum Auguſtæ Treuir. 1588.

Teſtis huius luculentus, (cum ipſamet quotidiana experientia) bonæ memoriæ Cardinalis Alanus *cum Rhemenſis*, inquiens, *collegii alumni vidiſſent edictum regium publicatum Londini menſe Ianuario, multi iuuenes petierunt in Angliam proficiſcendi ſibi copiam fieri, qui cum accepiſſent reſponſum, tempora hæc non eſſe ſatis opportuna huiuſmodi profectioni, intulerunt, non fore operæ pretium, aut laborem præmio dignum, ſi ſacerdos temporibus pacatis ingrederetur, ſeque ad id educatos, & ſæculo huic turbulento, & periculis pleno natos eſſe. Præterea ipsâ eâdem ſeptimana ſequenti nouemdecem ſacris ordinibus initiati ſunt. ex quo facilè intelligitur, quantus ſit eorum zelus, quantum iuuandæ patriæ deſiderium. Quod caput eſt Deo, ſit laus & gloria, non vſque adeo pericula, vel mortem effugiunt in cauſa tam fœlici, & honorabili, imo multi eam, ſi ita viſum Deo, expetunt.*

Quoties dein eorum, dum vincti in carceribus detinerentur, audiuimus cũ Sancto Ignatio voces magnâ iubilantium cum

ex

exultatione: *Hic spes mea, hic mea gloriatio, hic mea indeficientes diuitiæ, hæc vincula circumfero spirituales margaritas, in quibus mihi contingat consummari precibus uestris, & participem fieri passionum christi, & mortis eius.* S. Igac. epist. ad Ephes.

Et latâ in ipsos, vel proxime ferendâ sententia mortis, cum accepissent, summâ ope, & operâ eniti amicos, vt ampliati donarentur libertate; cum eodem sanctissimo, & amantissimo Iesu viro exclamarunt: *Metuo charitatem uestram, ne ipsa me lædat. Si de me tacueritis, ego Dei fiam, si vero carnem meam dilexeritis, denuo currendum erit mihi. At vos potius operam date, vt immoler Deo. Id solum petite mihi, vt uiræ intus, & foris suppetant, ut non modo dicam, sed & uelim esse, non solum dicar christianus, sed & inueniar. Egouoluntarius morior, si modo uos non prohibueritis. Obsecro uos, ne intempestiuâ beneuolētiâ me complectamini. sinite me ferarum escam (suspendiosum) fieri, quo deum liceat adipisci. Ignoscite mihi, quid mihi utile sit ego noui, melius mihi emori propter Iesum Christum, quam imperare finibus terræ.* Idē epist. ad Rom.

Demum rogatu cuiuspiam regij oratoris, aut amicorum industriâ e carceribus emissi, proscriptique pœnâ capitis, &

regno eiecti, ad minas terroresque, pericula & perpessiones ferrei, impauidi mortis, vitę prodigi, fundendi sanguinis appetentes, arenam protinus repetierunt, sibi ipsis succedanei.

Alia numerant collegia & merito, e suo gremio, quæ prodierunt, infulas, purpuras, tiaras: Anglicana autem laureas & triumphos. Quot enim alumnos, tot propemodum recenset; vel cruento purpuratos certamine, vel destinatos arenæ. Quibus mors ipsa defuit, non ipsi morti, adfuit animus patiendi extrema; non contigit persecutor, qui inferret. Qui spectaculo cœlitibus digno, *circumeuntes angustiati, afflicti, in laboribus plurimis, in mortibus frequenter, bonum certâtes certamen, conseruata fide, cursum consummauerunt*, hi in vinculis illi in exilio. De quibus omnibus liceat mihi cum Cypriano dicere: *Quod in illis est, toleranerunt quicquid tolerare parati, & promti fuerunt. Qui tormentis & morti sub oculis Dei se obtulit, passus est, quicquid pati uoluit, non enim ipse tormentis, sed tormenta ipsi defuerunt. Toleranerunt, & ad finem usque, incorrupta & immaculata uirtutum suarum merita pertulerunt.*

2. Ad Corinth. c. 1.

Cypran. Epist. 5. 37

Eo-

Eorum vero, *qui fratres Domini, filij altissimi, receptacula Spiritus Sancti, digni habiti testimonio passionum eius, ac societate sanguinis ipsius, ut conformarentur morti illius.* Qui primæ victimæ Christo cognati, vestimenta sua sicut calcantium in torculari rubricata sanguine respersérunt effuso: horum, in quam, siquis velit numerum inire; inueniet excrescere ad ingentem, si quinquaginta propemodum, quos vnum collegium Anglico-Romanum produxit, quæ e collegiis Rhemensi, Duaceno, Vallisoletano, Hispalensi densa agmina prodierunt, ascripsetit. Clemens Roman. lib. 5. Constit. c. 5. Baronius in notis ad 29. Decēb. Bellarm. respons. ad apologiam pro iuramento fidelitatis in pres. Rom. 1609. pag. 198. & 200

Digni plane omnes Eminentissimo calamo Cæsaris historicorum Baronii, & doctissimo fortissimi Ecclesię pugilis Bellarmini. Digni sanctioribus curis sacrarum, vt vocant, Congregationum [a] sanctæ Romanę & vniuersalis Inquisitionis, & [b] sacrorum rituum. Digni, qui in sanctissima sollicitudine, quam Romani Pōtifices, [c] Pius, [d] Sixtus, [e] & Paulus huius nominis Quinti, [f] Gregorius XIII. [g] Clemens, [h] & Vrbanus VIII. omnium gesserunt ecclesiarum, locum inuenirent, eosdemque haberent suę mortis testes, suarū

[a] 2. Decēb. 1642.
[b] 22. Mar. 2642.
[c] 21. Febr. 1567.
[d] 3. non. Sep. 1586.

encomiastes laudum. Tanti & tam lucu-
10. Cal. Oct. 1606. f 11. Cal. Maij 1579 & 12. cal. Feb. 1582. g 7. Augus. 1601. h 9. Maij 1631. & 23 Feb. 1633.
lenti in eorum commendationem, qui errare non possunt, non solent adulare, in surrexerunt.

Pergite præstantissimi Iuuenes, Reuerendi admodum Patres, Sacerdotes venerandi, nobilissimi Laici, quò vestra vos virtus, atque aura diuina vocat, ite, ite pede fausto. Vobis supplices tendit manus Anglia, vestris sudoribus à iugo hæreseos vindicanda. Tendunt catholici, vt de manu inimicorum suorum vestro cruore liberati in sanctitate, & iustitiâ deo possint sine timore seruire. Vestri lytro sanguinis restitui sibi postulant, Ecclesia nobilissimum membrum, fides libertatem, cultum cæli. tes, Maria cœlorum regina dotem, regnum sibi olim obsequentissimum Christus, aras, & templa Deus.

Anglia dicta olim dos Mariæ

Vos legitimè certantes orbis suspicit christianus, qui eâdem pugnauerunt, viceruntq. arenâ, iam cœli indigites, vt pie credimus, læti mirantur, prospectant angeli cœlesti præsidio adfuturi, inuicto patrocinio, numquã fruſtra inuocata Maria protegit, qui in vobis pugnat vincitq. cõsolatur Christus, qui certantes probat, coro-

rõnabit Deus. Pergite, inquam, pergite, vestra merita laudesque nulla vox æquare poterit, nulla de ijs lingua conticescere.

S. Gregor. Nazianzenus orat. 17. in laudem S. Cypriani.

Negotiatio omnium præstantissima est, quâ exiguo sanguinis pretio cœleste regnum emitur, ac breuia, ac fragilia bona cum sempiternâ gloriâ commutantur.

DECLARATIO
Authoris.

ROmanæ, ab ipsis illius incunabulis, Ecclesiæ perennis consuetudo fuit, memoriæ prodere Christianorum acta fortia, atque eorũ certamina, qui vitam diuinis præceptis posthabentes, ne fide excíderent, fidei hostium se permiserunt immanitati. Hunc morem imitatus, de morte P. Mauro Scotto Ordinis S. Benedicti monacho, in odium fidei illato narrationem instituí, veritatem, quantum pro viribus potui, consectatus. Quam tamen, (vt morem geram decretis Vrbani VIII. fæl. mem. 14 Martij 1625. & 5. Iunij 1631.) declaro, profiteorque, non aliam me ab historica mihi vendicare, neque illi, quem narrandum suscepi, peculiarem cultum, aut venerationem. Sola enim citra errorem, eam præstat, hũc de-

Baron. in præcapitul at Martyrolog. c. 1.

decernit Romana Sedes. Vtriusque tenacissima custos, & magistra. Huic perlibenter obedio, meque meaque omnia subijcio, certus, tam eum, qui illam sequitur ducem, non posse offendere, quam qui destituit, a Veritate destitui, & sexcentis erroribus inuolui. Hoc corde credo, hoc ore confiteor, hoc manu signo.

P. Ioannes Rubeus Congregat. Angliæ Ordinis S. Benedicti Monachus.
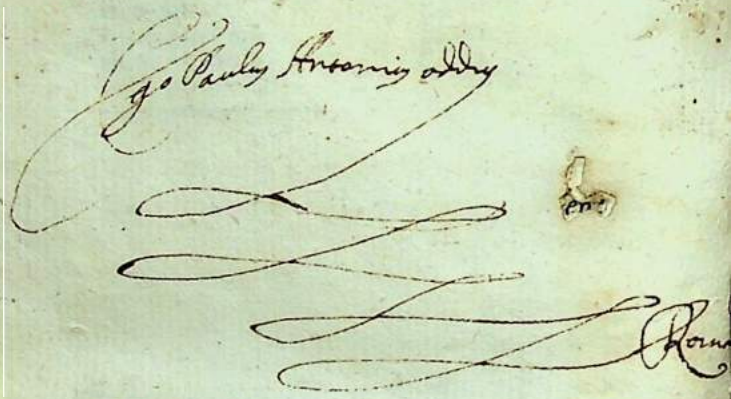
Errata.	*Sic Corrige.*
Pag. 18. lin. 3. facerdores	facerdotes
20. 12. in diuinam	diuinam
21. 6. eſt	eſt
22. 13. praefecto	profecto
26. 24. eo, modo	eo modo
27. 21. præteuditis	prætenditis
62. 2. obedientes; legi	obedientes legi.